

Naše voščilo

Kar priznajmo, da smo si, zlasti v mladih letih, za Božič izmenjavali voščila rutinsko, tako iz navade. Marsikdaj nismo niti malo pomislili na globlji pomen največjega krščanskega praznika. Z leti pa se marsikaj umiri, se misli uredijo, tako da se tudi začanja bolj pogosto spraševati po smislu svojega in človeškega življenja na splošno.

Če pa hkrati doživljaš takšne grozote in strahote, kakršne moreš v zadnjem času tudi sam spremljati po televizijskih zaslonih, je naravno, da greš zelo pogosto z mislijo vase in da morda tudi pogosto premišljuješ o nauku, ki izhaja iz božične skrivnosti.

"In na Zemlji mir ljudem, ki so blage volje", bere mašnik med božično liturgijo. V teh besedah je pravzaprav zapopadeno jedro že omenjenega nauka. Če hočemo, da bo zavladal mir, se moramo na takšen mir notranje pripraviti; mir seveda ni samo odsotnost vojne, temveč tudi ustrezno urejeno notranje, duševno stanje, značilno za človeka "blage", se pravi dobre volje.

Kot se morda čudno sliši, vendar po našem drži, da je globlji in resnični pomen Božiča pravzaprav vsakomur lahko razumljiv, kot je v ostalem lahko razumljiv in v bistvu tudi silno preprost celotni krščanski nauk, saj ne trdimo zamen, da je človekova duša "naturaliter", to je že po sami svoji naravi krščanska.

Toda za mir je potrebna "blaga volja", je torej potrebno človekovo sodelovanje. To pa prihaja po našem še najbolj do izraza z izpolnjevanjem temeljne in za krščansko skupnost odločilne zapovedi: "ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe".

Koliko manj gorja bi bilo na svetu, če bi kristjani izpolnjevali to zapoved; tudi krvavih in strahotnih obračunov med pripadniki različnih narodov, živečih na skupnem ozemlju - kot je primer nekatereh predelov Hrvaške - ne bi bilo!

Toda strahote in grozote, ki se dogajajo nedaleč od nas, opozarjajo zlasti kristjane, kakšne pogubne posledice povzroča nacionalizem, ki ga je sedanjí jugoslovanski veleposlanik pri Sv. stolici, prof. Ivica Mastruko označil v predavanju pred dnevi v Trstu za "novo pogansko religijo, prepojeno z iracionalnostjo", tržaški škof Bellomi pa za "tragičen in hkrati burkast pojav", pri čemer je imel v mislih tudi nacionalizem v Trstu samem.

Kako iz srca in prepričano nam zato prihajata želja in prošnja, da bi nam letošnji Božič zares prinesel mir. To je hkrati naše voščilo vsem bralcem.

DRAGO LEGIŠA

SNEG NA KRASU

foto M. Magajna

**Sodelavcem, naročnikom,
bralcem in vsem Slovencem želi
vesele božične praznike
in uspešno novo leto 1992**

NOVI LIST

Razpadanje ob visokem krvnem davku

Celo najvestnejši spremljevalci dogodkov so izgubili pregled nad številom žrtev, ranjencev, beguncev in škode, ki jo je povročila vojna vihra na Hrvaškem. Poročila z bojišč, vesti o krutostih, množičnih pokolih in barbarstvih nad civilnim prebivalstvom, predvsem nad ostarelimi in otroki, nas ne presenečajo, prilagodili smo se strahotam. Mnogokrat zavestno, vendar pa tudi podzavestno pozabljamo na kruto usodo stotisočev, ki živijo le nekaj sto

SAŠA RUDOLF

kilometrov od nas. V nekaj več kot petih mesecih spopadov z zvezno vojsko in srbskimi prostovoljci je Hrvaška izgubila skoraj tretjino svojega ozemlja, od 15 do 25 tisoč gardistov in policistov, nekaj tisoč civilistov. Število ranjencev se vrti okrog 50 tisoč, beguncev pa je že preko 600 tisoč, porušenih ali uničenih stanovanjskih zgradb 100 tisoč, razbitih industrijskih objektov 12 tisoč. In še bi lahko naštevali posamezne postavke delnega obračuna vojnih grozot.

Hrvaška je morala odšteti najvišji davek, ker se je uprla centra-

lističnim težnjam Srbije in se upala osamosvojiti. Res da napak na hrvaški strani ni manjkalo, vendar je bil odgovor vsaj nesorazmeren. Vzpostavljane državnih simbolov, ki so marsikoga zlovesče spominjali na ustaško medvojno divjanje, je bilo brez dvoma brezsmiselno in nepotrebno. Toda še večjo odgovornost si je prevzel pred zgodovino tisti, ki je naročil zvezni vojski, da je pričela oboroževati Srbe na Hrvaškem, predvsem v kninski pokrajini in Slavoniji. In ker se je istočasno oboroževala tudi Hrvaška, se je nenadoma na razmeroma majhnem prostoru nagrmadilo toliko orožja, obenem pa tudi toliko sovraštva, da je bil spopad neizbežen. In ko je vojska odprla svoje arzenale, je tudi svet spoznal vso razdiralno moč tretje najbolj oborožene armade v Evropi.

Srbija je s svojima pokornima pokrajinama, Vojvodino in Kosovom, ki jima je z enostranskim aktom odvzela ustavne pravice in avtonomijo, vplivala na zvezno vojsko, da bi ali prisilila neposlušne severne republike k pokorščini ali razširila meje velike Srbije nad vso Bosno, Makedonijo in večji del Hrvaške, tako da bi na severu meja potekala na črti Virovitica-Karlovac-Karlobag. Pod geslom »enotnost v sili« je Milošević prisilil celo demokratično opozicijo, da mu je sledila na poti nacionalizma. »Streti moramo hrvaški fašizem, kot smo to storili leta 1943«, se je glasilo novo geslo, namenjeno borčevskim organizacijam in vsem, ki v Srbiji niso pozabili na ustaška divjanja. V tem je Miloševićeva vladajoča stranka šla tako daleč, da je sklenila zavezništvo s Šešljevimi četniki. Šele v zadnjem času se je oglašil Vuk Drašković in opozoril na osvojitvene cilje srbskega vodstva, ki napada tudi povsem hrvaška mesta.

Bosna in Hercegovina se je doslej skoraj čudežno izognila spopadam, čeprav bi bil prav tu ob prisotnosti treh skoraj enako številčnih narodnosti boj skoraj neizogiben. Predsednik Izetbegović je dokaj spretno po eni strani izsilil od republiškega parlamenta, da je izglasoval neodvisnost, čeprav so bili srbski poslanci odločno proti in so v znak protesta zapustili dvorano, po drugi strani pa ni ostreje ukrepal, ko so Srbi razglasili avtonomijo tako imenovanih SAO pokrajin v raznih predelih Bosne. Kljub provokacijam, ki jih je bilo največ v krajih z muslimansko večino in v Hercegovini — v Mostarju so proti Hrvatoma izvedli vrsto atentatov — je položaj ostal miren.

Črna gora zvesto posluša ukaz, ki prihaja iz Beograda. Opo-

zicija je brez vsake moči in tudi od dualizma med Bulatovićem in Kostićem si ni veliko pričakovati. Kafedžija Kostić — tako ga imenujejo, ker je pred letoma dejal, da bi bila njegova največja ambicija streči Miloševiću jutranjo kavo — v Titogradu sicer nima nobenega vpliva, vendar vodi okrnjeno zvezno predsedstvo, Bulatović pa nima besede v Beogradu in torej ni pričakovati, da bi nadaljeval s samostojno politiko.

Makedonija je pred tednom zaprosila Evropsko skupnost za istočasno priznanje s Slovenijo in Hrvaško. S tem se je seveda dokončno zamerila Beogradu, posredno pa tudi Atenam, ki bi si rade Makedonijo razdelile z Bolgarijo in Srbijo.

ZARADI BOŽIČNIH IN NOVOLETNIH PRAZNIKOV BO PRIHODNJA ŠTEVILKA NOVEGA LISTA IZŠLA V ČETRTEK, 9. JANUARJA 1992.

Uredništvo in uprava

Sindikrat slovenske šole za pomoč hrvaškim šolarjem

Sindikrat slovenske šole se je pred dnevi dogovoril s hrvaškim srednjošolskim sindikatom, da bo vse osebe na slovenskih šolah v Italiji pozval, naj sodelujejo in pomagajo pri nabiralni akciji za hrvaške otroke, ki v teh tragičnih vojnih časih začasno obiskujejo šolo v raznih krajih na istrski obali in ki nimajo niti najosnovnejših šolskih potrebščin.

Pri akciji lahko sodelujejo tudi učenci in dijaki slovenskih šol. Lepo bi bilo, da bi svojim sovrstnikom odstopili svoje obrabljene šolske potrebščine, za najmlajše pa tudi igrače, če so seveda v dobrem stanju. Treba je še povedati, da primanjkuje tudi vse, kar je potrebno za nego dojenčkov.

»Nismo naprodaj«

Čudili smo se, da v sosednji Sloveniji toliko dni ni bilo nobene reakcije na izzivalni pohod, ki ga je 8. t.m. ob belem dnevu izvedla skupina tržaških fašistov (vodil jih je občinski svetovalec!) na Koper, kjer je na osrednjem trgu uprizorila iredentistično manifestacijo. Šlo je za prvo takšno ekspedicijo, a so že napovedali nove.

V ljubljanskem Delu smo v soboto, 14. t.m., brali kratko sporočilo slovenskega zunanjega ministrstva, ki pravi, da je izrazilo italijanskemu generalnemu konzulu v slovenski prestolnici »začudenje in nezadovoljstvo zaradi omenjenega dogodka in upanje, da se dogodek ne bo ponovil«.

Dan prej pa je isti ljubljanski list objavil daljšo izjavo SDZ - Narodne demokratske stranke, Slovenskih krščanskih demokratov in Socialdemokratske stranke Slovenije v Kopru. »Politična kultura, ki negira Sloveniji pravico — pravi izjava — da si postavi državne meje ob spoštovanju vseh človekovih pravic in pravic manjšin, je obrodila prve sadove: neofašistične sile v sosednji in prijateljski državi so pričele dvigovati glavo in vse glasneje zahtevajo revizijo mirovne pogodbe in osimskega sporazuma. V Italiji se vse bolj širijo ideje o italijanski Istri, o spreminjanju meja, o tem, da je potrebno popraviti medvojne in povojne krivice, ki da so se zgodile Italijanom v Istri, na Reki in v Dalmaciji.«

Izjava nato omenja primer Nemčije, ki je priznala mejo na Odri in Nisi, ter stanje Slovencev in Hrvatov v Istri za časa fašistične diktature. »Italijanskim iredentistom ne bo lahko — nadaljuje izjava — saj se bomo z vsemi silami uprli rušenju meja slovenske države v slovenski Istri. Zmotno je misliti, da je Slovenija varna pred apetiti tujcev. Vznemirjeni spričo molka političnih sil, ki upravljajo koprsko občino, izražamo protest in opozorilo: protest spričo neodgovornega reagiranja vseh pristojnih organov na fašistično provokacijo; opozorilo vsem, ki želijo kupiti ali prodati Istro. Naš odgovor je: »NISMO NAPRODAJ!«

Predsednik republike Cossiga bo baje po odobritvi finančnega zakona razpustil obe zakonodajni zbornici, kar pomeni, da bodo v prihodnjem marcu politične volitve. Cossiga je dejal, kako ni nujno, da vlada odstopi pred razpustitvijo parlamenta. Odnosi med predsednikom republike in Kršč. demokracijo so še dalje hladni, četudi se je ta stranka postavila na čelo političnih sil, ki odločno odklanjajo zahtevo bivših komunistov, naj se Cossiga postavi na zatožno klop, ker da je kršil ustavo. Poleg demokristjanov takšno zahtevo odklanjajo socialisti, socialdemokrati in liberalci.

10 let Kulturnega doma v Gorici

V Kulturnem domu v Gorici je bila v soboto, 14. t.m., osrednja prireditev ob 10-letnici delovanja te ustanove, ki je postala pomemben zbirališni dejavnik med tremi narodnostnimi skupnostmi, ki živijo na Goriškem: slovensko, italijansko in furlansko. Srečanja se je udeležilo res številno občinstvo. Na sporedu je bil koncert simfoničnega orkestra RTV Slovenija in pianistke Dubravke Tomšič. Med uglednimi gosti, ki so se udeležili svečanosti, je bil tudi predsednik Republike Slovenije Milan Kučan. Predsednik je predvsem poudaril vlogo goriškega Kulturnega doma pri ustvarjanju kulture medsebojnega spoštovanja in sodelovanja. Na sliki: predsednik Slovenije Milan Kučan se rokuje z županom Scaranom v goriškem Kulturnem domu (foto D. Križmančič).

Pomembne in negotove volilne preizkušnje

Kaj bodo prinesle spomladanske volitve? To vprašanje si danes v Italiji marsikdo zastavlja tako na vsedržavni kot na krajevni ravni. Na obzorju so namreč volitve za obnovitev parlamenta, bodisi senata kot poslanske zbornice, pa tudi za obnovitev raznih krajevnih izvoljenih teles, med temi tržaškega pokrajinskega in — skoraj gotovo — tudi občinskega sveta. Vzroke za posebno veliko negotovost glede volilnih izidov pa je treba iskati predvsem v dejstvu, da so se v zadnjih letih in mesecih porušila politična ravnovesja, ki so se izoblikovala

taboru, zlasti v vodilni KD, ki se prav zdaj, ko bi tako rekoč morala slaviti svoj zgodovinski triumf, spopada z globljo krizo identitete. Če k vsemu temu dodamo še splošno slabo javno upravljanje ter kopičenje oziroma zaostrevanje raznih gospodarskih, socialnih, ekoloških in drugih problemov, ni čudno, da se volilci opredeljujejo vse manj tradicionalno, da dajejo svoj glas avtonomističnim in lokalističnim gibanjem oziroma ligam itd.

Vse to velja tudi za naše kraje in še posebej za Tržaško, kjer bodo spomladi, kot rečeno, poleg vsedržavnih tudi nekatere krajevne upravne volitve. Mnogi se vprašujejo, ali bo v novih razmerah oživila Lista za Trst, ki bi jo v dobršni meri lahko imeli za predhodnico danes veliko močnejših lig. Večina opazovalcev dvomi v to možnost, češ da se je Lista za Trst že »požgala«, ko je bila pred leti na oblisti.

Veliko negotovosti in celo zmede je tudi med slovenskimi volilci, ki so se doslej večinoma opredeljevali za vsedržavne italijanske levičarske stranke. Že zaradi vse večje razdrobljenosti na leviici obstaja objektivna nevarnost, da se bomo Slovenci v novih volilnih preizkušnjah politično še bolj razpršili in se s tem tudi politično vse bolj asimilirali. Obstaja pa tudi možnost, da se bomo osvobodili ideoloških slepil preteklosti številneje odločali za pot samostojnega političnega nastopanja, kakršno ponuja Slovenska skupnost. Tudi na osnovi zgodovinskih izkušenj drugih manjšin v Italiji in Evropi lahko trdimo, da bi to vodilo k hitrejšemu in učinkovitejšemu reševanju naših odprtih problemov. Pred nami je torej čas pomembnih odločitev.

M.B.

Janez Vuk

Med mlinskimi kamni svetovne geopolitike

Od junijske vojne naprej je poglavitni politični problem Slovenije njeno mednarodno priznanje. Obdobjem »skorajšnjega« priznanja so vselej sledila obdobja »odlaganja« le-tega.

Prva pomembna evropska država, ki je bila pripravljena priznati Slovenijo, je bila Nemčija. Takorekoč vse druge članice Evropske skupnosti pa so bile sprva odločno proti. Šele po izbruhu in brutalnem stopnjevanju vojne na Hrvaškem so začele tudi nekatere druge članice Skupnosti dopuščati možnost priznanja Slovenije in Hrvaške.

Interes Nemčije v zvezi s Slovenijo in Hrvaško je vsekakor razširitev področja gospodarskega vpliva na jug Evrope. S tem bi nastalo območje nemškega gospodarskega vpliva, ki bi segalo od Baltika na severu do Jadrana na jugu. To področje bi seveda bilo razmeroma nepropustno za gospodarstva ostalih zahodnoevropskih držav. Nemčija bi s tem še okrepila svoj privilegirani geografski položaj za gospodarski prodor v Vzhodno Evropo. Slednja bo v prihodnjem stoletju bržkone postala nedvse zanimivo tržišče tako za prodajo izdelkov kot za nabavljanje predvsem surovin in energije. To bo Nemčiji omogočilo, da postane gospodarska velesila, ki se bo lahko kosala tako z Združenimi državami kot Japonsko.

Nasprotno je interes Italije, Francije, Španije, Velike Britanije in Nizozemske vzpostaviti svoje kanale za gospodarski preboj na Vzhod. Jugoslavija, v kateri je dominirala Srbija, tradicionalno protinemško nastrojena, je bila za te države veliko sprejemljivejši sogovornik. Zato vsekakor ni slučajno, da je Srbija s svojo sicer absurdno tezo o »četrtim rajhu« bila deležna določenih pritrditev tudi v Evropi in ZDA.

Slovenija je v veliki meri »nerazumljena«, na Hrvaškem pa divja vojna tudi ali predvsem zaradi navzkrižnih interesov evropskih držav. Evropski politiki so očitno predvsem hladni računarji, ki jim je za človeške žrtve v razpadajoči Jugoslaviji le toliko mar, kolikor to lahko vpliva na zmanjšanje števila volivcev na naslednjih volitvah. V tem smislu je razumljivo, da provladni evropski mediji dogajanje na ozemlju nekdanje Jugoslavije večinoma prikazujejo kot nekaj, kar je za globalno politiko nepomembno. Vojna v Jugoslaviji naj bi bila posledica neke nerazumljive divjosti »balkanskih plemen«, ki je nič ne more ustaviti. Od tod tudi večkrat ponovljene izjave nekaterih evrokratov, češ naj se Jugoslovani pobijejo med seboj, to naj ne bi bilo vredno niti enega življenja »normalnih« Evropejcev.

Ob prikrievanju dejstva, da je dogajanje v Jugoslaviji v veliki meri posledica tekmovanja med nemškim blokom na eni strani ter evropskimi državami in ZDA na drugi strani, seveda ne preseneča, da je evropska javnost spričo vojne ostala povsem ravnodušna. Evropska in svetovna javnost preprosto ne razumeta, kaj oziroma zakaj je v Jugoslaviji vojna. Vojna, ki bi jo Evropa lahko ustavila, pa tega očitno ne.

Bralce opozarjamo, da bo naročnina za leto 1992 znašala 50.000 lir; za inozemstvo 55 tisoč lir.

Uprava

NOVI LIST dobiš:

v TRŽAŠKI KNJIGARNI
Trst, ul. sv. Frančiška 20

na Postaji openskega
tramvaja
Trst, trg Oberdan

v KNJIGARNI TERČON
Nabrežina 103

v KATOLIŠKI
KNJIGARNI
Gorica, Travniki 25

v dolgih desetletjih, kajpak pod sunkom političnega potresa, ki je imel svoj epicenter na Vzhodu.

Levica je tudi v Italiji kot marsikje po svetu še v globoki krizi. Razbita je v tri večje dele (PSI, DSL in novoustanovljena Stranka demokratične obnove) in ni videti, kdaj in kako bi se iz vsega tega lahko osnovala neka vladna alternativa. Ošibitev tradicionalnega nasprotnika na leviici pa povzroča simetrične težave v nasprotnem

Kot vse kaže, je priznanje Slovenije odvisno predvsem od tega, kako bo Evropa ocenila možnosti Hrvaške, da se upre srbski agresiji. Po trenutnem stanju sodeč, se zdi, da bi v primeru padca Hrvaške večina evropskih držav, vključno z ZDA in OZN, zamižala na obe očesi in dejansko podprla ustoličenje Srboslavije. Brez priznanja in vojaške pomoči Hrvatska ne more več dolgo vzdržati.

Kot kaže, je prav to poglavitni razlog odlaganja s priznanjem, saj nekatere države očitno pričakujejo, da bo do padca Hrvaške dejansko prišlo. Beograjska diplomacija pa tistim, ki to radi slišijo, seveda obljublja, da se bo to zgodilo v najkrajšem času. Kot vse kaže, se evro-ameriška »fronta zavračanja« polagoma pripravlja za neposredno vpletanje v jugokrizo. Seveda pod okriljem Organizacije Združenih narodov. Toda namere te »fronte« utegnejo biti v nasprotju z interesi Slovenije in Hrvaške, saj je De Cuellar, generalni sekretar ZN, pod vplivom ZDA izrecno zoper njuno priznanje.

Mednarodno nepriznana bi bila Slovenija v primeru padca Hrvaške vsekakor v velikem precepu, saj ji bržkone ne bi preostalo drugega kot poskusiti pravočasno sprejeti tovegano, sedaj že nekajkrat ponovljeno srbsko ponudbo, po kateri naj bi SFRJ, to je Srbija, priznala Slovenijo kot samostojno državo, Slovenija pa naj bi se v zameno odrekla pravicam nasledstvene države. Zato je tolikanj pomembnejše upanje, da se Nemčija ne bo ozirala na svoje rivale in da bo priznala Slovenijo in Hrvaško v napovedanem roku, to je pred letošnjim Božičem. To bi utegnili prisiliti tudi druge, da ukrepajo skladno z dejstvi in mednarodnimi normami.

Božični pogovor s poslancem B. Brezigarjem

»Moja spoznanja sredi mandata«

Deželnemu svetu Furlaniji Julijske krajine se je mandat že prevesil na drugo polovico. To velja seveda tudi za deželnega poslanca Slovenske skupnosti Bojana Brezigarja, ki ga naprošamo za takorekoč že ustaljeni pogovor pred božičnimi in novoletnimi prazniki.

Bojan Brezigarj

Katero je Tvoje glavno spoznanje, potem ko je potekla polovica mandata deželnega poslanca?

O glavnem spoznanju bi težko govoril. Spoznanj je namreč kar nekaj. Predvsem, da ti nihče nič ne podari. Za vsako malenkost se moraš krvavo boriti in tudi za tisto, ki nikogar nič ne stane, ne finančno ne politično, imaš vtis, kot da si mora kdo takorekoč jemati iz ust, da bo tebi dal.

Drugič, da je Dežela zelo kompleksen stroj in potrebuješ še kar precej časa, preden se na ta stroj spoznaš. Pravilno razumevanje delovanja in pristojnosti nekaj tisoč uslužbencev in več kot sto uradov raztresenih po vsej Deželi pa je pogoj, da sploh kaj narediš.

Tretjič, da je pravzaprav malo pomembno, kdo ima prav; važno je, kdo ima večino. To sicer drži povsod in sam se že več kot dvajset let ukvarjam s politiko ter nisem tako naiven, da bi verjel v pravljico, da vedno prevladuje najboljša odločitev. Vendar tako strogega ločevanja glede na večino in manjšino nisem pričakoval.

Četrto, da je v labirintih italijanske birokracije, ki je tudi v deželi ne manjka, težko doseči tudi sicer enostavne rešitve. In obenem še to, da se moraš zavedati, da se stvarnost ne bo prilagodila tebi, ampak se ji moraš prilagoditi ti. In tu bom končal, kajti ne bi želel dati pesimističnega vtisa, saj sem do vseh teh spoznanj prišel po povsem naravni poti in sem se na te okoliščine pač privadil.

Je v deželnem svetu čutiti kaj več zanimanja za problematiko slovenske narodne skupnosti kot na začetku mandata?

Mislim, da je v zadnjem času res nekaj več zanimanja za naša vpraša-

nja, je pa zato tudi odpor s strani naših nasprotnikov, predvsem neofašistov in Liste za Trst, temu primerno večji. V zadnjih mesecih mi je namreč uspelo doseči nekaj rezultatov, ki so bili na primer v prvem letu mandata nemogoči. Tako naj na primer navedem popravek o dvojezičnih napisih na uniformah in na avtomobilih občinske policije, pa še nekatera druga vprašanja, ki so bila v tem času rešena.

Je večje zanimanje posledica notranjega »zorenja« ali gre za vpliv zunanjih dejavnikov, kot sta na primer rojstvo in razvoj demokracije v Sloveniji, ki je Furlaniji Julijski krajini najbližji soseda?

Seveda, to je eden osrednjih razlogov. Še v začetku mandata so številni kolegi na vse slovenske svetovalce gledali z nekakšnim mentalnim pridržkom, ne do nas, ampak do sosednje Jugoslavije. Potem so se začeli časi spreminjati in postali smo zanimivejši, morda pa tudi vsestransko koristnejši: tako pri navezovanju stikov z novimi strankami v Sloveniji, pa tudi kot protiutež italijanski manjšini; vsi se namreč sedaj zavedajo, da o italijanski manjšini v Istri ne morejo govoriti z maslom na glavi, kajti preblizu smo in stanje obeh manjšin je preveč očitno, tudi v razlikah.

Tu bi omenil še nekaj: tokrat se je prvič Slovenska skupnost aktivno vključila v mednarodna dogajanja in kljub svoji majhnosti opravila pomembno delo. Plačilo za to delo je v večjem priznavanju naše vloge in v večjem upoštevanju naših stališč.

Kateri ukrep ali katere ukrepe deželnega sveta bi rad na tem mestu omenil?

Seveda moram tu poudariti pomen deželnega zakona o razdelitvi sredstev iz zakona za obmejna področja. Mislim, da je bila razdelitev tistih 8 milijard lir letno taka, da v največji možni meri ustreza potrebam naših institucij in organizacij. Seveda, marsikdo s tem ni zadovoljen, verjetno tudi zato, ker vsakdo pozna predvsem svoje potrebe. Za zadostitev vseh potreb bi potrebovali letno najmanj 11 ali 12 milijard lir, pri čemer nisem upošteval Primorskega dnevnika, kajti sicer bi potrebovali še precej več. Dobili smo 8 milijard in mislim, da je ta razdelitev poskušala uskladiti potrebe z razpoložljivimi sredstvi. Odprta ostajajo še nekatera področja, ki jih zakon ne rešuje, na primer naš šport, vendar bo za ta področja treba dobiti ustrezne kompenzacije.

Znano je, da si kot deželni poslanec navezal tesne stike z manjšinskimi organizacijami v Evropi. Radi bi kaj slišali o teh stikih, ki se nam zdijo pomembni za našo narodno skupnost v Italiji.

Te stike sem navezal že prej, saj se z manjšinsko problematiko v Evropi ukvarjam že več kot deset let, vse od odobritve Arjejeve listine v evropskem parlamentu. Ti stiki so zelo pomembni zaradi mednarodnih perspektiv, ki se odpirajo manjšinam na osnovi medsebojnega soočanja in primerjave stanja posameznih manjšin. Lahko rečem, da je Italija med tistimi državami, ki so za manjšine najmanj nare-dile in mislim, da za njo v evropski dvanajsterici (pri čemer pa je treba povedati, da na Portugalskem ni manjšin) zaostaja samo Grčija; res, dokaj žalostna ugotovitev. V tem času je bilo mnogo stikov, mnogo obiskov in mnogo izmenjav ter menim, da je vse to zelo koristno. Sedaj pa se odpira nova faza, to je faza stikov z manjšinami držav nekdanje Vzhodne Evrope in tistih držav, ki še niso članice ES. V tem okviru mi je bila zaupana naloga, da navežem stike z manjšinami v Avstriji in spodbudim organizacijo odbora, ki bi manjšine iz Avstrije zastopal v evropski zvezi.

Ker si tudi predsednik Svetovnega slovenskega kongresa, ne moremo mimo zadevnega vprašanja. Kako se ta organizacija vključuje v slovenski osamosvojitveni proces oziroma v proces konsolidacije mlade slovenske države?

Že nekajkrat sem moral povedati, da je ideja Svetovnega slovenskega kongresa nastala iz volje, da bi pripomogla k demokratizaciji slovenske družbe, k premostitvi enostrankarskega sistema in k uveljavitvi Slovenije v svetu. Ti cilji so bili doseženi po za-slugi Slovencev, ki živijo v matični domovini in prizadevanja tistega dela slovenskega naroda, ki je iz tujine sledil tem dogajanjem, niso bila potrebna. Tako se je kongres znašel pred težko odločitvijo: kako naj nadaljuje s svojim delom, da bo to delo tudi vsebinsko in se ne bo omejevalo le na prijateljska srečanja. Izdelali smo nekaj pobud za sodelovanje med Slovenci na področju gospodarstva, kulture in znanosti in na tej osnovi sedaj pripravljamo konkretne programe za prihodnje leto. Mislim, da prav s tem delom lahko najbolje po svojih močeh pripomoremo tudi k gradnji nove slovenske države.

Kje boš preživel bližnje praznike?

Upam, da bom imel nekaj časa za kratke počitnice v Sloveniji, sicer pa se bojim, da bodo tudi tokrat te počitnice precej delovne, saj se mi je nabralo še kar precej zaostalega dela, ki ga bo treba sedaj opraviti.

Priprave na državnozborske volitve

V četrtek, 12. t.m., se je v Milanu sestal koordinacijski odbor liste Federalizem, ki je uspešno nastopila na zadnjih evropskih volitvah in ki združuje večji del narodnih manjšin v Italiji ter nekatera avtonomistična gibanja. Od vsega začetka sodeluje v tej skupini tudi Ssk. Poslanci Sardinske akcijske stranke, Francozov in Doline Aosta in Južni Tirolci pa v parlamentu stalno spremljajo vse probleme, ki zadevajo manjšine, zlasti slovensko, ki nima neposredno izvoljenega parlamentarca.

Tokrat je bil govor o državnozborskih volitvah, ki bodo — kot kaže — predčasno, in sicer že v zgodnji pomladi. Manjšinske skupnosti, združene v listi Federalizem, razmišljajo, da bi tokrat nastopile tudi na parlamentarnih volitvah in to na vsem državnem ozemlju, da dokažejo svojo prisotnost in predvsem svoje nezadovoljstvo s politiko vsedržavnih strank do problemov manjšin. Vedno več je avtonomističnih deželnih gibanj, ki bi se rada pridružila temu kartelu, kar kaže na splošno nezaupanje do tradicionalnih strank in tudi do Bossijeve lige, ki zavzema preveč ekstremna, včasih celo rasistična stališča. Osnovana je bila komisija, ki naj pripravi predlog programa, in je bil sprejet sklep, da mora ostati jedro te koalicije začetna skupina narodnih manjšin, ostali se lahko pridružijo le, če sprejemajo osnovna načela enakosti in dosledne zaščite vseh manjšin.

Ko bo izdelan osnutek volilnega programa, se bodo vsi dokončno izrekli o možnem sodelovanju na predčasnih parlamentarnih volitvah.

Razstava slikarjev Heksagonale

V petek, 13. t.m., je bilo v Kulturnem domu Srečko Kosovel v Sežani odprtje likovne razstave umetnikov držav Heksagonale, to je Avstrije, Češkoslovaške, Italije, Madžarske, Poljske, Slovenije in Hrvaške. Organizatorji so poudarili, da so hoteli s to prireditvijo predvsem preseči ozek politični okvir, ki ovira naravni razvoj narodov Evrope; zaradi tega sta Slovenija in Hrvaška obravnavani posebej, čeprav uradno ne sodita v Heksagonalo, pojmovano v »klasičnem« smislu. Svoja dela razstavlja 13. umetnikov. Petkova otvoritev je privabila veliko ljubiteljev umetnosti z obeh strani meje.

Predsednik Peterle v Benečiji

Posnetek s slovesnosti ob 25-letnici lista Dom. Za predavateljsko mizo sta med drugimi Lojze Peterle in Adriano Biasutti

Predsednik slovenske vlade Lojze Peterle se je v nedeljo, 15. t.m., v Špetru v Benečiji udeležil okrogle mize, ki jo je ob 25-letnici svojega nastanka priredil domači kulturno-verski tednik Dom. Srečanje je bilo v špeterski občinski dvorani, prireditelji pa so dali večeru naslov »Zaščita manjšin in perspektive o sodelovanju med Slovenijo in Furlanijo-Juljsko krajino po mednarodnem priznanju Republike Slovenije«. Vabilu se je odzval tudi predsednik deželne odbora Adriano Biasutti.

Zasedanje se je pričelo s posegom urednika Doma Giorgia Ban-

chiga, ki je podal krajši oris 25-letne zgodovine lista. Večer je povezoval predsednik zadruga Dom Božo Zuanella, okrogla miza pa se je pričela s posegom odgovornega urednika tega, za Slovence iz Benečije, izredno pomembnega lista. Predsednik Biasutti je med drugim dejal, da imata v tem trenutku Italija in Slovenija zgodovinsko priložnost, da rešita vprašanje zaščite manjšin in s tem postaneta zgled za celotno Evropo. Obenem se je govornik zavzel za mednarodno priznanje Slovenije.

Problem manjšin bi bilo mogoče zelo preprosto rešiti, če bi bilo med ljudmi več razumevanja in spoštovanja, je na tem srečanju poudaril predsednik vlade Lojze Peterle. V tem trenutku pa je bistveno mednarodno priznanje Slovenije, saj bo novonastala država samo pod tem pogojem lahko polnopravno sprejemala odločitve za zaščito svojih narodnostnih skupnosti v tujini. Priznanje bi seveda nedvomno izboljšalo tudi gospodarski položaj Slovenije.

Govora je bilo tudi o sodelovanju med mlado slovensko drža-

vo in deželo FJK. Predsednika Peterle in Biasutti sta dejala, da so možnosti za tesnejše gospodarske stike zelo velike, predvsem po zadnjih sporazumih, ki so bili podpisani v Ljubljani med predstavniki italijanskih severovzhodnih dežel ter Slovenije in Hrvaške.

Omeniti je treba, da je obisk Peterleta in Biasuttija v Benečiji povzročil negodovanje italijanskih skrajnežev. Mislovci so namreč ob tej priložnosti priredili protestno manifestacijo, med katero so nekateri udeleženci grobo žalili oba predsednika.

Lojze Peterle, ki ga je na tem obisku spremljal minister za Slovence po svetu Janez Dular, se je ob koncu slovesnosti ob 25-letnici Doma sestal tudi z delegacijo slovenske narodnostne skupnosti v Italiji. Slovenska državna predstavnik sta bila še pred obiskom v Benečiji na Opčinah, kjer sta položila venec k spomeniku žrtev drugega tržaškega procesa.

* * *

Posvet za sestavo rezijanske slovnice

V sredo, 11. t.m., se je v Rozojanski kulturni hiši na Ravanci v Reziji pričel mednarodni posvet o temeljih za sestavo praktične rezijanske slovnice. Srečanje je priredila rezijanska občina v sodelovanju s tamkajšnjo Gorsko skupnostjo in videmsko pokrajino. Na posvetu je bilo govora o demografskem stanju v tem kraju, o tem, koliko je rezijanščina še razširjena med mladimi kot domači pogovorni jezik ter o specifičnih slovničnih vprašanjih. Zanimivo je povedati, da so na srečanju sodelovali trije nizozemski izvedenci za to značilno narečje, od Slovencev pa je bil prisoten prof. Pavle Merku, ki je dal svoj praktičen predlog za pisanje rezijanščine. Posvet se je zaključil v petek, 13. decembra.

B. Brezigar o odložitvi razprave zakona o Krasu

»Gre za namerno nespoštovanje dogovorov«

Deželni svetovalec Slovenske skupnosti Bojan Brezigar je prejšnji teden v tiskovnem poročilu ostro obsodil dejstvo, da je pristojna deželna komisija odložila razpravo o zakonskem osnutku za razvoj Krasa za nedoločen čas. Brezigar je predvsem poudaril, da razlogi za odložitev niso tehnične ampak predvsem politične narave. Pri tem gre predvsem za namerno neupoštevanje in nespoštovanje sprejetih obvez. Svetovalec Ssk se v svojem zapisu sklicuje na pismeni dogovor o protivrednostih za sinhrotron, ki je bil podpisan aprila lani. V njem se deželni odbor obvezuje, da bo sprožil postopek in da se bo zavzemal za odobritev zakona o Krasu; sredstva zanj naj bi črpali iz triletnega deželnega proračuna. Podpisniki so obenem obljubili, da bo zakon sprejet še pred letošnjim poletnim premorom deželnega sveta. Brezigar meni, da bi bilo treba sedaj ponovno objaviti ta sporazum in pri tem preveriti, kdo ga je kršil oziroma kdo je kriv za odložitev razprave in odobritve tega zakona.

Deželni svetovalec Slovenske skupnosti je še zapisal, da je »odbornik Carbone pred kratkim na neki tiskovni konferenci obtožil deželo, da se premalo zavzema za probleme Trsta, sedaj pa je prav on tisti, ki nosi odgovornost za zamrznitev investicij za kakih 20 milijard lir v korist prebivalcev tržaške pokrajine«. Brezigar je v svojem poročilu ob koncu pozval deželnega tajnika Ssk Iva Jevnikarja, naj takoj skliče deželno tajništvo stranke, ki naj zavzame jasno stališče o tem vprašanju.

Seja pokrajinskega tajništva Ssk iz Gorice

V torek, 10. t.m., se je v Gorici sestalo pokrajinsko tajništvo Slovenske skupnosti. Vodil ga je novoizvoljeni pokrajinski tajnik Hadrijan Korsič. Na seji je bilo govora o krizi na goriški občini po odstopu župana. O tem je podrobno poročal dr. Štefan Bukovec, ki se je udeležil tudi pogajanj med strankami dosedanje koalicije. Ssk je na teh sestankih zahtevala zagotovila za zaščito slovenske narodnostne skupnosti na Goriškem in opozorila, da bo v bodoče sodelovala pri upravljanju občine le, če bo prisotna v ožjem občinskem odboru. Pokrajinsko tajništvo Ssk je takšno stališče v celoti podprlo.

Na torkovi seji so bili izvoljeni tudi drugi strankini organi: namestnik tajnika je Aleš Figelj, odgovoren za gospodarstvo in finančna vprašanja je David Grinovero, za tisk Marjan Terpin, za organizacijska vprašanja Bernard Špacapan, za mladino in šport Mirko Špacapan, za krajevne uprave Marjan Brešan, za socialna vprašanja pa Branko Černic.

V dvorani Hranilnice in posojilnice na Opčinah se je v nedeljo, 15. t.m., zaključila adventna prodajna razstava slik Sklada Mitja Čuk, ki skrbi za prizadete otroke. Razstava se je pričela konec novembra. Razstavljena so bila dela slovenskih likovnih umetnikov, ki so darovali svoja dela skladu. Med številnimi slikami naj omenimo umetnine pokojnega Milka Bambiča, ki je daroval nekaj svojih del Skladu Mitja Čuk tik pred svojo smrtjo.

Deželni tajnik Ivo Jevnikar

O »zdravju« Slovenske skupnosti in še o marsičem

Slovenska skupnost se pripravlja na deželni kongres, ki bo, kot je že bilo napovedano, prihodnji mesec. V skladu s strankinim statutom sta že bila pokrajinska kongresa v Trstu in Gorici, na katerih so bili izvoljeni delegati za deželni kongres. Deželnega tajnika Ivo Jevnikarja smo naprosili za pogovor, kar je rad sprejel.

Kakšno je »zdravje« Slovenske skupnosti pred deželnim kongresom?

»Zdravje« Slovenske skupnosti sicer ni slabo, vendar ni tako, kakršnega si želimo in kakršno bi moralo biti v teh prelomnih časih. Doživljamo namreč zgodovinske spremembe, ki prinašajo nove naloge, a tudi nove možnosti. Za kaj gre, ni treba veliko razmišljati: v matični Sloveniji je zavladovala demokracija, pa čeprav se mora spopadati z obupno gospodarsko, politično in psihološko dediščino. To je odprlo tudi nove možnosti pozitivnih stikov med Slovenijo in Italijo oz. Furlanijo-Julijsko krajino. V naši narodnostni skupnosti se, sicer izrazito počasi, rušijo nekateri dosedanja monopoli in odpravljajo diskriminacije zaradi prejšnjega ideološkega pristopa do slovenstva v zamejstvu in svetu.

Ob tem, da je komunizem zašel v usodno krizo po svetu, se tudi pri nas pozna razkol v italijanski levici, tako da tudi naši ljudje, ki glasujejo za vsedržavne levičarske stranke, stojijo pred novimi delitvami glede nekdanje komunistične stranke, medtem ko jih je socialistična stranka, zlasti na Tržaškem, že krepko razočarala.

Tako pada na Slovensko skupnost, ki zaenkrat ni največji »prejemnik« slovenskih glasov, vse večja odgovornost, pa tudi dela bi bilo več, kot ga zmora njena struktura.

Mislim, da ne precenjujem dela naših izvoljenih predstavnikov in naših strankinih organov, če rečem, da opravlja SSK v tem obdobju zelo veliko nalogo in da se zaveda svojih dolžnosti. Ravno tako pa je jasno, da bi morali svojo prisotnost in svoje politične akcije še okrepiti. Po vseh znakih sodeč bi moral biti to izredno ugoden trenutek za stranko, ki že desetletja gradi na načelih demokracije in pluralizma, samostojnega političnega nastopanja in ponosne zavesti. No, preskoka pa še ni, in tudi na splošno v manjšini ni polnokrovnega odziva na izzive časa.

Katera »zdravila« so po Tvojem potrebna za odpravo bolezní oziroma za krepkejšo rast politične organizacije?

Če pravim, da veljajo nekatere negativne opazke za vso manjšino, potem gotovo velja, da problem ni enostaven. Tudi ni mogoče — tako kot v matični Sloveniji ne — pričakovati čudežev čez noč. Naši ljudje so doživeli v tem stoletju že toliko šokov in razočaranj, da je sedanje stanje razumljivo. Ne smemo pa se z njim sprijazni-

ti, drugače bomo zamudili vlak kot narodnostna skupnost in kot stranka.

Okrepiti se mora volilna moč Slovenske skupnosti, saj imamo premajhno pogajalno moč in smo v svojih narodnih zahtevah vse bolj osamljeni. To se je pokazalo na primer pri glasovanju o občinskem statutu v Trstu. Socialisti, ki sicer nimajo več slovenskega svetovalca, našim zahtevam niso prislunili, Demokratična stranka levice, ki jih je med razpravo v znatni meri podpirala, pa je na koncu glasovala za nemogoči statut! To je utemeljevala, češ da noče predčasni vo-

Ivo Jevnikar

litev. No, zdaj pa imamo zelo slab statut z bistveno odgovornostjo levice in predčasno volitve! Če bi SSK iz kakih taktičnih razlogov zakrivila polovico tega, bi se ne smeli pokazati na cesti. Krogi, ki so očitno medijsko in drugače še vedno dovolj vplivni, pa so za bivše komuniste poskrbeli, da je stvar že »pozabljena«.

Volilna moč torej ni odvisna samo od našega dela in prizadevnosti, temveč tudi od prej omenjenih še ne zamažanih pozicij gospodarske in organizacijske enostranosti.

Nagovoriti pa je treba tudi tiste, ki so doslej stali ob strani, a so zavedni in razočarani nad rezultati dosedanjih predlaganih političnih izbir. Od tod na primer predlog, da v novem tržaškem pokrajinskem svetu SSK ostane na razpolago nekaj mest za »zunanje«, nečlane, ki bi se radi v tem zgodovinskem trenutku angažirali v samostojnem slovenskem političnem gibanju.

Je pri SSK opaziti vpliv splošnega italijanskega strankarsko-političnega življenja? Znano je namreč, da je za današnjo Itali-

jo značilno čedalje večje razhajanje med strankami in t.i. civilno družbo.

Razhajanje med strankami in prebivalstvom je za Italijo splošen pojav, zato hočeš-nočeš zajema tudi naše ljudi, vendar bi si upal reči, da v manjši meri, kot to velja za italijansko poprečje. Če upoštevamo število glasov in pa število ljudi, ki so angažirani v izvoljenih telesih in strankinih organih, razmerje ni tako kot po Italiji. Mladinska sekcija pa na primer uspe vključiti v kako konkretno akcijo relativno veliko število mladih. Precej manj, ko gre za članstvo v raznih odborih.

Moram tudi reči, da je stranka glede načelnih in temeljnih političnih zadev dokaj enotna in ne pozna ostro začrtanih struj, kot jih pozna italijansko politično življenje. Jasno je, da so tudi različne usmeritve in skupine, a močno pretirano je bilo, kar smo brali ob pokrajinskem kongresu v Trstu v obeh italijanskih tržaških dnevnikih, češ da so v stranki tri struje: desnokatoliška, laična in skrajno levičarska. Tu je zraven precej senzacionalizma, verjetno tudi ne ravno korektnega prišepetavanja. Skrajnih levičarjev na primer v stranki ne poznam, a tudi za manjšino na splošno jih ni videti veliko. Tudi etiketa, ki katoliški pogled na svet enači z desničarstvom, ni sprejemljiva. In še: opažam večje sorodnosti zaradi zemljepisnih, značajskih sorodnosti in programskih pogledov kot pa zaradi klasičnih slovenskih delitev, čeprav je tudi to prisotno.

Tudi v Primorskem dnevniku prejšnjih dni sem o tržaški Skupnosti bral o »katoliški« in »laični« komponenti in njenih domnevnih voditeljih. Problem novega pokrajinskega tajnika ni v katolištvu ali laičnosti, temveč v iskanju ekipe, ki naj skupno in učinkovito dela za uspeh na spomladanskih volitvah ter za širše cilje SSK.

To pravim bolj zato, da ostane kje zapisano in da ne bo kdo čez leta jemal določenih člankov za »čisto zlato«, češ da jih ni nihče demantiral, kot pa iz želje po kaki polemiki. Kdor sledi našemu političnemu delu, tako in tako ve, kako stojijo stvari. Iz istega razloga, »za zgodovino«, bom tudi zahteval popravek v Klicu Primorske, ki mi pripisuje izmišljene zadeve.

Med svojim mandatom si so doživljal za Slovence naravnost zgodovinske dogodke: zlom komunizma, prve svobodne politične volitve v Sloveniji, plebiscit, osamosvojitve, agresijo jugoslovanske vojske na Slovenijo. Kako je vse to vplivalo nate osebno in na politično organizacijo, ki si ji na čelu?

Mislim, da se bomo šele čez leta zavedli, kako ti časi vplivajo na nas:

ponos in prava ganjenost ob nekaterih ključnih dogodkih, grenkoba ob ponovnih dokazih o usodnosti marsičesa v tej povojni zgodovini, spodbuda za to, da bi vsakdo vsaj malenkost doprinesel k uresničevanju pravice in resnice za naš narod in vse njegove dele.

Že prej, med razmišljanjem o »zdravju« in »zdravilih« za SSK, bi moral omeniti, da je huda zavora za odigravanje vloge, ki jo ima, nespornost, ki je nastal ob debati o tem, kaj spada med pristojnosti politike in kaj »civilne družbe«, recimo Slovenske skupnosti na eni strani in krovnih organizacij SSO in SKGZ na drugi. Tu ne gre samo za načelna vprašanja, temveč za spreminjanje dolgoletnih »stalnic«, za vpliv, tudi za vprašanje ljudi in značajev, pripravljenosti za dialog in skupno iskanje rešitev. Ravno glede tega precej bistvenega problema je moj tajniški obračun dokaj skromen.

Kakšne so Tvoje želje za prihodnje leto 1992?

Teh je veliko in so delno nakazane v nekaterih odgovorih. Rad bi, da bi se zjasnilo nebo nad suvereno Slovenijo in da bi nam novi parlament, ki bo izvoljen čez nekaj mesecev, bolje delil pravico. Vsem vašim bralcem želim obilo božjega blagoslova v božičnem času in veliko zdravja, zadovoljstva in uspehov v novem letu!

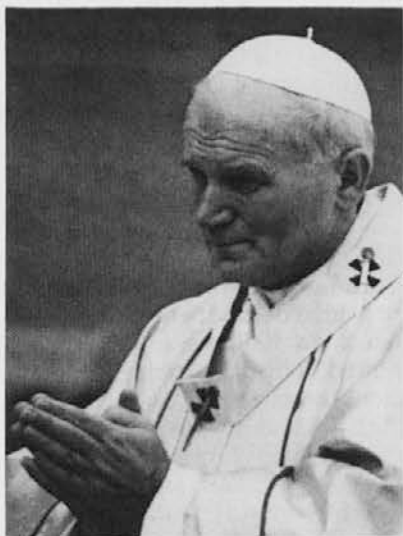
Ob visokem jubileju skladatelja U. Vrabca

Ubaldo Vrabec in predsednik Peterle

V Rodiku so v nedeljo, 15. t.m., počastili našega skladatelja Ubalda Vrabca, ki letos praznuje že svoj 86. rojstni dan. V domači cerkvi je bila najprej služba božja, ki jo je daroval župnik Lojze Kržišnik. Med obredom so izvajali Vrabčevo mašo v E-duru. Pela sta zbor iz Rodika in moški zbor od Novega svetega Antona v Trstu pod vodstvom Edija Raceta, na orgle pa je igral tržaški izvajalec Tomaž Simčič. Ob koncu maše je bila v cerkvi še krajša slovesnost; pevci so zapeli nekaj Vrabčevih skladb za moški zbor, slavljenca pa je ob visokem jubileju med drugimi čestital tudi predsednik slovenske vlade Lojze Peterle, ki je dejal, da bodo dela Ubalda Vrabca živela vse dotlej, dokler bo pel slovenski človek.

V Rimu se je končala »evropska sinoda«

Papež Janez Pavel II.

S slovesno mašo v cerkvi sv. Petra v Rimu se je konec prejšnjega tedna končala »evropska sinoda«, ki se je začela 28. novembra in se je udeležilo 131 »sinodalnih očetov«. »Ko se boste vračali med svoja krščanska občestva, bodite in se ravnajte — je dejal papež Janez Pavel II. med sklepno slovesnostjo — kot pravi Kristusovi pričevalci. Pomnožite svoje pobude, da se izvede nova evangelizacija Evrope. Bodite enotni pri pričevanju vere; enotnost evropske celine bo dragocena priložnost za vaše Cerkve, ki naj s srcem in dušo soglasno oznanjajo Kristusovo kraljestvo«.

Na sinodi so poglobljeno razpravljali o nalogah Cerkve po zadnjih korenitih spremembah na evropskem Vzhodu. Zanimivo je, da se vabilu na sinodo niso odzvali predstavniki ruske, srbske, romunske, grške in bolgarske pravoslavne Cerkve. Padel je očitek, da skuša katoliška Cerkva izkoristiti zlom komunizma za krepitev svojega vpliva na ozemljih, kjer je v ogromni večini pravoslavno prebivalstvo.

Na sinodi je bila sprejeta tudi nova listina o socialnem nauku Cerkve. Poudarja se predvsem načelo spoštovanja človekove osebe ter se potrjuje veljavnost načela vzajemnosti.

ZNAMKE VSEH VRST!

Prisrčno se zahvaljujem vsem, ki so doslej sodelovali z mano pri zbiranju znamk za slovenske misijonarje. Še vedno se ta akcija nadaljuje. Vsem dobaviteljem želim blagoslovljen Božič in srečno novo leto 1992.

FRANC SAKSIDA
VIA BIASOLETTO 125
TRST - ITALIJA

Kaj se dogaja s Primorskim dnevnikom

V petek, 13. t.m., se je zaključila dolgotrajna stavka časnikarjev Primorskega dnevnika. To je bila nadaljša stavka v zgodovini tega edinega slovenskega dnevnika v zamejstvu. Časnikarji so se odločili za to skrajno obliko protesta, kot beremo v njihovem tiskovnem sporočilu, ker sta lastništvo in direkcija Založništva tržaškega tiska vztrajala, naj se sanacija krize, v kateri je podjetje že dalj časa, doseže predvsem z odpustom uslužbencev. Tako so pred nekaj tedni pri direkciji sprejeli odločitev, naj podjetje zapusti 22 uslužbencev, med temi 6 časnikarjev. Do tega ukrepa je prišlo kljub temu, da so bili časnikarji pripravljeni tudi na prehodne ekonomske žrtve, da bi dnevnik le izhajal v kolikor toliko dostojni obliki. Direkcija ZTT pa vsega tega ni upoštevala in, čeprav je italijanski parlament odobril zakon, ki Primorskemu dnevniku dodeljuje še dodatno podporo (2 milijardi lir letno), vztraja pri svojem sanacijskem programu. Program predvideva, naj bi Primorski dnevnik izhajal na 12 straneh, v redakciji pa bi bilo 19 časnikarjev.

Prav gotovo bi z uresničitvijo tega načrta raven dnevnika, ki že tako ni bila na višini, še bolj padla. A kaže, da je vse to le prva polovica zgodbe okrog Primorskega dnevnika. Druga polovica zgodbe namreč zadeva načrt za bodočo razširitev časopisa, ki ga ZTT pripravlja. O tem se uradno zelo malo ali skoraj nič ne ve, zato pa se tem več šušlja. Govori se, naj bi vsak čas prišlo do sklenitve pogodbe, po kateri naj bi polovico ali celo večino delnic Primorskega dnevnika prevzel videmski industrialec, ki je v naši

deželi že močno prisoten na založniškem področju, saj je s svojimi naložbami soudeležen v lastništvu tržaškega Piccola in videmskega Messaggera Veneta. Kaže nadalje, da omenjenega podjetnika zanima predvsem vseslovensko tržišče, zaradi česar naj bi dobršen del bodočega Primorskega dnevnika pisali kar v Ljubljani ali kje drugje v Sloveniji. Vse to ob podpori nekaterih zelo vplivnih političnih osebnosti, zlasti italijanskega zunanjega ministra ter predsednika predsedstva Republike Slovenije.

Če so vse te vesti in govorice točne ali vsaj približno točne (kot že rečeno, je uradna informacija, žal, izredno skopa), je treba priznati, da so ljudje, ki so do danes kontrolirali Primorski dnevnik, sprejeli izredno težke in kar hude odgovornosti. Odločili so se za povezavo z italijanskim

partnerjem pod jasno določenim političnim okriljem, kar prav gotovo ne bo brez posledic za linijo časopisa. Na dlani je, da to niso pogoji, da bi Primorski dnevnik kdaj postal res glasilo vseh Slovencev v Italiji, kot se je nekoč govorilo, in vprašanje je sploh, koliko bi takšen časopis lahko dosledno zagovarjal interese naše manjšine. Očitno pa so nekateri pripravljeni marsikaj požreti, raje kot da bi iskali širšo podporo v okviru same manjšine, pa tudi v naši matični državi, začeni pri njeni vladi.

Gre za vprašanja, ki bi po pravici zaslužila resno in poglobljeno soočanje v okviru celotne naše narodne skupnosti, žal pa se dogaja, da vse te odločitve sprejema ozek, preozek krog ljudi, kot da bi šlo za njihovo privatno zadevo. Do kdaj bo tako?

(avb)

Požrtvovalna dejavnost SDD

Člani Slovenskega dobrodelnega društva so imeli še posebno v zadnjih mesecih polne roke dela. Po izbruhu vojne v Sloveniji in na Hrvaškem so namreč prispevali pomemben delež za pomoč prizadetemu prebivalstvu. Že junija so začeli zbirati denarne prispevke za ublažitev posledic spopada v Sloveniji. V zadnjih mesecih pa so bili člani SDD predvsem zaposleni z zbiranjem prepotrebnih živil, oblek in zdravil za Hrvate, ki so v tej kruti in nesmiselni vojni morali zapustiti svoje domove.

Slovensko dobrodelno društvo je na Hrvaško dostavilo več pošiljk za begunce s prepotrebnimi zdravili, perilom, čevlji, zimskimi oblekami, hrano in perilom ter pleničkami za otroke. Člani so zbirali blago vsepovsod, tako na Tržaškem kot Goriškem. Nekaj so prispevale tudi gospe iz Števerjana, ki so društvu poslale svoje pakete.

Seveda je z vsako pošiljko ogromno dela, sta povedali članici društva Vera Vesel in Irena Srebotnjak. Darovano blago je treba zbrati, urediti,

sortirati, naložiti na kamione in kombeje in še bi lahko naštevali. Zaželeno bi torej bilo, da bi Slovenskemu dobrodelnemu društvu priskočilo na pomoč več ljudi, saj za takšno humanitarno delo pridnih rok ni nikoli dovolj. V odboru društva je trenutno 9 odbornikov, članov pa kakih 30, vendar je večina preobremenjena, oziroma ima premalo časa, da bi lahko stalno sodelovala. Ko je šlo za pomoč hrvaškim beguncem, je sicer marsikdo spontano priskočil na pomoč, zaželeno pa bi bilo, da bi se to zgodilo tudi v bodočnosti in za druge pobude. Predvsem je potrebno nekaj mladih moči...

Akcija za Hrvaško se vsekakor še ni zaključila. V tem zadnjem času se je nabralo še za približno kamion blaga, ki so ga zbrali starši slovenskih in italijanskih otrok. Zbirni center je bil v vrtcu na Greti. Veliko sta nabrali tudi hčerki dveh odbornic, ki živita ena v Milanu, druga pa v Turinu. Obe bi morali kmalu poslati zbrano blago v Trst. Omenimo naj še otroke v Doberdolu, ki so na pobudo SDD

pripravili za svoje sovrstnike na Hrvaškem vsak po en paket.

Poleg akcije za Hrvaško, ki je v tem času popolnoma zaposlila člane Slovenskega dobrodelnega društva, pa naj tu omenimo še nekaj drugih društvenih pobud. SDD daje redno podporo potrebnim članom naše skupnosti, posebno otrokom, vsako leto odari za Miklavža potrebne otroke in razpisuje tudi »Flajbanovo štipendijo« za slovenske univerzitetne študente. Letos je društvo že drugič priredilo slikarski ex-tempore za osnovnošolske otroke, ki je zelo lepo uspel. Tokrat je bil ta natečaj za male risarje v Devinu, udeležili pa so se ga otroci tako z Tržaškega kot z Goriškega. Ob koncu so bili nagrajeni vsi mali udeleženci. Risbe otrok so bile v začetku tega tedna tudi na ogled v galeriji Tržaške knjižarne v ulici sv. Frančiška.

»Storjenega dela je torej precej,« je ob koncu rekla gospa Vesel. »Potrebe pa so zelo velike in trajne, zato se bomo odborniki tudi za naprej potrudili, da bomo opravili svojo nalogo. Še več pa bi lahko storili, če bi nam kdo priskočil na pomoč...«

V Maastrichtu se je rodila nova skupna Evropa

Pretekli teden, v noči med tokom in sredo so predstavniki članic Evropske skupnosti podpisali dogovor, ki odpira novo obdobje velikih sprememb v prihodnjem desetletju v Zahodni Evropi oz. v bodoči Evropski zvezi.

Poglejmo torej v glavnih obrih vsebine tega dogovora, ki bo postal veljaven potem, ko ga bodo ratificirale posamezne države.

SKUPNA VALUTA

S 1. januarjem leta 1999 ali morda še prej bomo imeli v Evropi skupno denarno enoto Ecu, ki bo imela na eni strani natisnjene evropske simbole, na drugi pa simbole posameznih držav članic. S 1. januarjem 1994, ki označuje začetek druge faze, pa bo začela delovati Evropska centralna banka. Evropski svet se bo sestal pred koncem leta 1996 in bo odločal s kvalificirano večino (osem držav na dvanajst ali sedem na enajst), če obstaja zadostno število držav (vsaj šest ali sedem), ki bi začele s takojmenovano tretjo fazo gospodarske in monetarne unije; vsekakor pa se bo to zgodilo s 1. januarjem 1999 ne glede na število držav, ki bodo za to pripravljene. Izpolnjevati bodo morale pogoje, ki bodo temeljili na točno določenih stopnjah inflacije, obrestnih mer, menjav, deficita in državnega dolga. Izjemo v tem primeru predstavlja Velika Britanija, ki je dosegla s t.i. klavzulo »opting out« oz. »opting in«, da lahko odloži svojo odločitev o vstopu v tretjo fazo do julija 1998.

KOHEZIJA

Na prošnjo Španije, Portugalske, Grčije in Irske bo do konca leta 1993 začel delovati nov Evropski strukturalni sklad oz. kohezijski sklad, ki bo omogočal manj bogatim državam, da se bodo z večjo lahkoto približale standardu in zahtevam bolj razvitih držav članic.

ZUNANJA POLITIKA

Odločitve na področju zunanje politike se bodo sprejemale soglasno v okviru Evropske zve-

ze, prav tako soglasno pa bodo lahko sprejeti nekateri sklepi, za katere bo potrebna samo večina in torej ne bo strahu pred morebitnim vetom predstavnikov ene ali več držav članic.

EVROPSKI OBRAMBNI SISTEM

V Evropi ne bomo še imeli skupne vojske, imeli pa bomo skupno vojaško strategijo, ki jo bo izdelala t.i. Evropska zahodna skupnost, v kateri so predstavniki devetih držav članic Evropske gospodarske skupnosti, do konca leta 1992 pa zgleda, da se bodo tej skupini pridružile še Grčija, Danska in Turčija kot pridružena članica. Vse to pa predstavlja steber Atlantskega zavezništva in ostajajo v veljavi vsi dogovori, sprejeti v okviru pakta NATO.

SOCIALNA POLITIKA

To je bil v Maastrichtu eden večjih kamnov spotike, ki je postavil v nevarnost celotni uspeh tega tako važnega zasedanja. Tudi v tem primeru je Velika Britanija dosegla, da so ji ostale članice priznale klavzulo, ki je dovoljuje, da se od primera do primera pridruži novim kompetencam zvezne socialne politike na področju socialne varnosti, zaščite delavcev, informacije, konzulente, soupravljanja in delovnega stanja priseljencev.

PRISELJENIŠTVO IN PRAVOSODJE

Države članice bodo skupno odločale o problemih v zvezi s priseljenci in z vizumi, prišlo pa bo tudi do zelo intenzivnega sodelovanja v boju proti mamilom, terorizmu in kriminalu. V ta namen bo prišlo tudi do ustanovitve Evropol, to je neke vrste evropskega policijskega urada.

NOVE KOMPETENCE

Evropska zveza bo s podpisanim dogovorom imela zakonodajno moč na področjih šolstva, kulture in javnega zdravstva, okrepile pa se bodo njene pristojnosti

v raziskovanju, tehnologiji, industriji in v transevropski povezovalni mreži.

INSTITUCIJE

Evropski svet bo v nekaterih primerih postal bolj učinkovit z novimi določili o glasovanju, kjer bo zadostovala kvalificirana večina. Evropski parlament pa bo imel tudi nekaj več kompetenc v zakonodajnem postopku pri izglasovanju direktiv.

Dogovor o ekonomski in denarni uniji je torej sprejet, ne moremo pa še govoriti o politični oz. evropski federalni uniji, h kateri se evropske države z večjo ali manjšo hitrostjo vedno bolj približujejo. Vsekakor pa lahko pričakujemo, da bo Evropska zveza z začetku leta 1993 nadomestila Evropsko gospodarsko skupnost oz. tisto institucijo, ki se je pred 33 leti rodila kot Skupni evropski trg.

Ob vsem tem se nam gotovo poraja vprašanje, ali bo Italija v naslednjih letih uspešno prilagoditi oz. približati svoj gospodarski in monetarni trg ostalim evropskim državam. Denarna unija predvideva predvsem dva rekvizita: stabilnost cen in kontrola javne bilance. V ekonomski dinamiki bi se moral državni dolg zmanj-

šati do 3% bruto nacionalnega dohodka (v Italiji je ta enak 10%), javni primanjkljaj bi moral biti enak 60% bruto nacionalnega dohodka (v Italiji presega 100%), inflacija ne bi smela preseči 1,5% povprečne inflacije v treh najbolj razvitih evropskih državah, letošnja italijanska inflacijska stopnja pa bo dosegla 6,5%, kar je približno 3% več od francoske in nemške.

Italijanski politiki so precej optimisti. Zakladni minister Guido Carli noče govoriti o neki »austerit« ali o nekakšnem velikem pritisku na italijanske državljane, temveč poudarja potrebo po racionalnosti in po dobri administraciji. Vse bo torej odvisno od dobre volje in sposobnosti italijanskih političnih in ekonomskih operaterjev, kako hitro in na kakšen način bodo znali npr. izboljšati in približati socialni in zdravstveni sistem drugim evropskim državam, kako bodo znali postaviti na noge javne finance itd. Ne nazadnje pa bodo na gospodarski razvoj v Italiji zelo vplivale tudi odločitve v zvezi s privatizacijo javnih podjetij in v kolikšni meri bo znal italijanski gospodarski sistem delovati in se razvijati samostojno, to se pravi brez kakršnihkoli političnih spletk in pritiskov.

David Slobec

V organizaciji DSI in krožka »V. Šček«

Spominski večeri ob 50-letnici drugega tržaškega procesa

Na začetku prejšnjega tedna sta Društvo slovenskih izobražencev in krožek »Virgil Šček« priredila v Trstu v Peterlinovi dvorani tri nadvse zanimive študijske in spominske večere, posvečene 50-letnici drugega tržaškega procesa. Prvi večer je bil v ponedeljek, 9. t.m., o katerem smo že poročali. Na njem so tržaški jevnosti predstavili najnovejšo delo »Simon iz Ruta« izpod peresa duhovnika Jožka Kraglja. Gre za življenjepismo povest o Simonu Kosu, nemu izmed petih žrtev drugega procesa. Knjiga je izšla pri Goriški Mohorjevi družbi.

Drugi večer, ki je bil v torek, 10. decembra, pa je bil posvečen zgodovinski razpravi o času, v katerem je potekal drugi tržaški proces. Govorila sta dva znana slovenska zgodovinarja prof. Jože Pirjevec in dr. Milica Kacin-Wohinz. Prof. Pirjevec iz Trsta je med drugim analiziral interese italijanskega fašističnega režima v tistem času, odnose med Italijo in Jugoslavijo v dobi aretacij in preiskav, čemur je še pred začetkom samega procesa sledila okupacija Jugoslavije. Dr. Wohinčeva iz Ljubljane pa je govorila o samem procesu, o virih za njegovo preučevanje in o ljudeh, ki so se znašli pred fašističnim sodiščem. Ob koncu posegov obeh stro-

kovnjakov se je razvila živahna in razgibana razprava.

Cikel teh spominskih večerov se je zaključil dan kasneje s pričevanji tistih, ki so drugi tržaški proces doživeli, oz. so bili na njem celo obsojeni na zaporno kazen. Od 60 obtožencev je danes živih še sedem. Svoje osebno pričevanje so v Peterlinovi dvorani podali Milan Bolčič iz Trsta (obsojen na 15 let ječe), Srečko Colja iz Selsljana (prisodili so mu 16 let zaporne kazni) in Vid Vremec iz Kopra (tudi on je bil obsojen na 15 let). V razpravo so nato posegli številni udeleženci, ki so s svojimi pričevanji in spomini obogatili zanimiv večer. Spregovorili so tudi svojci obtoženih in obsojenih.

Maša zadušnica za žrtve

V soboto, 14. t.m., je bila v župni cerkvi na Opčinah maša zadušnica za pet slovenskih junakov, ki so bili na drugem tržaškem procesu obsojeni na smrt: Viktor Bobek, Ivan Ivančič, Simon Kos, Pinko Tomažič in Ivan Vandnal. Mašo je daroval duhovnik Jožko Kragelj, župnik in pisatelj, ki je med drugim tudi napisal življenjepismo povest o Simonu Kosu. Svečanosti se je udeležilo veliko vernikov tako z Opčin kot tudi iz drugih predelov tržaške pokrajine.

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

Krstna uprizoritev

Tone Partljič

MOJ DEDA, SOCIALISTIČNI MRTVAK

Režija Mario Uršič

Premiera	v petek,	20. t.m., ob 20.30	— ABONMA RED A
Ponovitve	v soboto,	21. t.m., ob 20.30	— ABONMA RED B
	v nedeljo,	22. t.m., ob 16.00	— ABONMA RED C
	v petek,	27. t.m., ob 20.30	— ABONMA RED K
	v soboto,	28. t.m., ob 20.30	— ABONMA RED F
	v nedeljo,	29. t.m., ob 16.00	— ABONMA RED G

»Slovinci za danes« - knjiga intervjujev Zore Tavčar

V Peterlinovi dvorani v Trstu so v ponedeljek, 16. t.m., predstavili najnovejšo knjigo pisateljice Zore Tavčar »Slovinci za danes«. Večer je priredilo Društvo slovenskih izobražencev. O delu, ki vsebuje 30 intervjujev z znanimi Slovenci in Slovenkami v emigraciji in doma, sta spregovorila glavni urednik tednika Družina dr. Janez Grilc in urednik verskih oddaj na ljubljanski RTV dr. Drago Klemenčič.

Prof. Zora Tavčar je svoje intervjuje najprej objavila v tržaškem mesečniku Mladika. Pisati jih je začela že predlani. Zaradi velikega povpraševanja pa je uredništvo Mladike sklenilo, da bo intervjuje izdalo v knjižni obliki in se je v ta namen povežalo z založbo Družina iz Ljubljane, ki je knjigo tiskala in opremila. Kot je povedal dr. Klemenčič, je bilo to delo predstavljeno tudi na nedavnem knjižnem sejmu v Ljubljani. V knjigi prof. Tavčarjeve spoznamo res pisano »družbo« znanih slovenskih umetnikov, politikov, znanstvenikov, duhovnikov in še bi lahko naštevali. V prvem delu lahko preberemo intervjuje z rojaki iz zdomstva. To je danes sicer precej v modi, je dejal dr. Klemenčič, upoštevati pa moramo, da so pogovori začeli izhajati v času, ko je bila emigracija v matici še tabu. Zelo zanimivi so tudi pogovori z vidnejšimi Slovenci in Slovenkami iz matične domovine, ki jih je avtorica zapisala še pred padcem komunizma. Predvsem je zanimivo primerjati tedanje razpoloženje in razmišljanja intervjuvancev s tem, kar se je v Sloveniji zgodilo kasneje.

Večer v Društvu slovenskih izobražencev se je zaključil s prijetnim kramljanjem med avtorico knjige in občinstvom.

V openski knjižnici »Pinko Tomažič in tovariši« je bila v nedeljo, 15. t.m., otvoritev dokumentarne razstave z naslovom »Kultura v ilegali«. Razstavo je pripravila Narodna in univerzitetna knjižnica iz Ljubljane.

Tudi ZTT ostaja zvesto tradiciji

V preteklih dneh je bila na več krajih predstavljena zbirka knjig Jadranskega koledarja za leto 1992, ki jo izdaja Založništvo tržaškega tiska. O zbirki ste mogoče že kje kaj slišali, prav pa je, da tudi mi povemo o njej nekaj besed. Znano je namreč, da na svetu skorajda in primerov, kot so naše zbirke knjig, ki jih je najprej začela ob koncu leta izdajati Mohorjeva družba, pozneje pa še ostale večje slovenske založbe po tem zgledu. Tako imamo v zamejstvu letno zbirko goriške Mohorjeve družbe, o kateri smo že pisali, in Jadranski koledar s knjižno zbirko.

Letošnja knjižna zbirka Jadranskega koledarja je izredno bogata, sestavlja jo pet knjižnih enot. Jadranski koledar, zbornik, je nekakšen almanah, kjer je vsakega malo in ničesar preveč. Zbornik je zelo pester in vsakdo bo v njem lahko našel nekaj zase, od izredno bogatih Stranjevih podatkov o slovenskem šolstvu do zapiska Ivašičeve o slovenskih lipah in zanimivega članka o teranu izpod peresa Davida Slobca. Hočem reči, da je zbornik napisan tako, da ga je treba v letu večkrat vzeti v roke in morda vsakič prebrati nekaj. Vsebinsko je zelo pestra, tisk je zelo lep, sicer pa to velja za vse knjige v zbirki.

Sergij Verč je napisal to leto dober kriminalni roman Rolandov steber, o katerem smo že obširno poročali v Novem listu, vseeno pa lahko še enkrat dodamo, da je roman res prijetno branje. Tone Wraber je napisal izredno zanimivo knjigo, ki res ne bi smela manjkati na nobeni slovenski knjižni

polici, z naslovom Sto znamenitih rastlin na Slovenskem. Knjiga je pravzaprav izredno lepo izdelan barvni priročnik o rastlinah, ki ga je spisal znani slovenski naravoslovec Tone Wraber. Izredno dobra je predvsem zato, ker ima vsaka rastlina lastno barvno fotografijo, znanstven opis in tudi zgodovinskega je Wraber imenitno dodal, tako da je knjiga res v užitek tudi tistim, ki se na cvetje in rastline ne spoznamo.

Pred kratkim preminuli igralec in vsestranski kulturno politični delavec Danilo Turk-Joco je prispeval knjigo z naslovom Moje stoletje, kjer v bistvu opisuje na prijeten in enostaven način svoje življenje, ki je bilo zelo razburkano. Nepozabni Joco nas namreč popelje iz rojstnega Trsta v begunstvo v Maribor, kjer se sreča z gledališčem in potem v partizane, še naprej... Gotovo bo knjiga pritegnila predvsem tiste bralce, ki jih ta tema zanima in tiste, ki so Joca poznali, teh pa ni bilo malo. Nekateri se s podatki v knjigi ne strinjajo, drugi pravijo, da jih je premalo, ampak tako je skorajda vedno s spomini.

Zbirko Jadranskega koledarja za leto 1992 zaključuje zelo moderno in lepo oblikovani namizni Jadranski koledar. Koledar je napravljen tako, da ima vsak listič na eni strani en teden, na drugi pa obilico podatkov, ki se tega tedna tičejo: obletnice, rojstva pomembnih mož, smrti, razni dogodki, itd. Cena zbirke je 52.000 lir, kar je zelo malo, če pomislimo, koliko danes knjige stanejo. Velja pa tu omeniti še nekaj, česar se danes vsi ne zavedajo, Ja-

dranski koledar je namreč sila imenitno oblikovan, knjige so za oko prijetne, radi jih bomo vzeli v roke, moderne so, to pa je za prodajo tudi zelo važno. Prav zato pa je treba založbi ZTT čestitati.

SPLOŠNA OPREMA

Korsic

- SERIJSKO POHIŠTVO
- POHIŠTVO PO MERI
- PREUREDITVE

PRODAJALNA
TRST - UL. S. CILINO 38
TEL. 040-54390

Tečaj za dijake iz Slovenije

Goriška pokrajina in odborništvo za šolstvo iz Gorice sta tokrat že drugi priredili tečaj italijanskega jezika za dijake iz Slovenije, ki so redno vpisani na slovenskih višjih šolah v Italiji. Tečaj se je pričel v četrtek, 12. t.m., vodi pa ga ravnatelj zavoda »I. Cankar« Vladimir Šturm.

Protest upokoencev

V petek, 13. t.m., se je v Trstu zbralo več kot deset tisoč upokoencev iz Furlanije-Juljske krajine, ki so izrazili svoj protest zaradi krčenja drželne podpore za zdravstvo in zaradi čedalje nižje kupne moči povprečnih pokojnin. Manifestacija je bila na Borznem trgu, udeležili pa so se tudi javni upravitelji iz Gorice, Krmina, Ronk, Gradišča, Gradeža in Tržiča.

* * *

Kaže, da je v zadnjih dneh prišlo do ločitve duhov tudi v vrstah slovenskih prenoviteljev. V SDP sta vsaj dve struji: socialdemokratska in komunistično bolj ortodoksna. Te razlike so se pokazale že na zadnjem strankinem kongresu, ki je bil pred dobrim letom v Novi Gorici.

Redni občni zbor SSŠ

V osnovni šoli »O. Župančič« iz Gorice je v petek, 6. t.m., potekal redni občni zbor Sindikata slovenske šole z Goriškega. Dosedanji predsednik prof. Leopold Devetak je udeležencem podal kratek pregled dela, ki ga je odbor opravil v tej dvoletni mandatni dobi. Med drugim je predsednik opozoril na nenadomestljivo vlogo SSŠ za razvoj in obstoj slovenskih šol na Goriškem. Poudaril je tudi, da se je padec števila vpisov v naše šole vsaj za sedaj ustavil, saj je v vrtcih 25 več vpisanih otrok kot lani. Na višjih šolah pa je število dijakov precej naraslo, saj se je vanje vpisalo mnogo dijakov iz Slovenije. Očitno je torej, je dejal predsednik, da dobivajo naše šole nove naloge in izzive, na katere se je treba pripraviti in ustrezno odgovoriti.

Tajniško poročilo je na občnem zboru goriškega tajništva SSŠ podal prof. Marjan Voncina, ki je predvsem

opozoril na specifično vlogo slovenskega sindikata. Ta sicer ne more svojim članom nuditi takšnih uslug, kakršne lahko nudijo italijanski sindikati, vendar pa gre za pomembno ustanovo, ki skrbi za obstoj in razvoj slovenskih šol, ustanovitev novih izobraževalnih smeri, ohranitev delovnih mest, pridobitev novih itd.

Sledilo je še nekaj drugih posegov, ob koncu pa so člani sindikata izvolili novi odbor, v katerem sta med drugimi tudi dosedanji predsednik in tajnik.

Slovensko dobrodelno društvo

se toplo zahvaljuje vsem, ki so mu pomagali z denarjem in delom in jim želi vesel božič in srečno novo leto.

Pri beguncih s hrvaškega v Cervignanu

Božič mi je letos prinesel dragoceno darilo, eno izmed najlepših v zadnjih letih: možnost obiska ljudi, ki jih je vojna vihra pregnala s hrvaškega ozemlja. Sami boste lahko razbrali iz naslednjih vrstic kako tak obisk obogati človeka.

Pred nekaj dnevi sem se odpravil v Cervignano, v vojašnico Monte Pasubio, kjer je trenutno nameščenih 486 oseb, ki so bile primorane zapustiti svojo zemljo in svoje drage ter se zateči v Italijo. V glavnem so to Hrvati iz Dubrovnika, Zadra, Šibenika in še nekaterih drugih kriznih področij. Skoraj enakovredno so zastopana vsa starostna obdobja pri obeh spolih, edinole otrok je nekoliko več, do desetega leta starosti jih je kar 131. Za vse skrbi videmska prefektura, poleg civilne zaščite in prostovoljcev. Nudijo jim vse potrebno, vključno z zdravstveno oskrbo.

Sprejel me je ravnatelj sprejemnega centra Claudio Urti sicer funkcionar na tržaški prefekturi. Kar kmalu sem ugotovil, da je to oseba odprtega srca in širokih pogledov, taka oseba, ki jo prav zlahka ne srečaš na tržaških ulicah. Dejstvo, da sem Slovenec in da pišem za slovenski list, je bilo zanj pozitivno spoznanje. Ko je vstopil predstavnik hrvaških pribežnikov (ta beseda zveni zelo slabo in jo nerad uporabljam) sem s slednjim izmenjal nekaj besed v svojem materinem jeziku, ravnatelja pa ni to prav nič motilo, čeprav ni razumel niti besede. V urad so stopili tudi nekateri vojaški predstavniki in predstavniki civilne zaščite. Pogovor je tekkel v prijaznem in sproščenem vzdušju, jasno pa je bilo, da jim je usoda teh ljudi, ki so se zatekli v Italijo, še kako pri srcu.

Gospod Urti me je seznanil z nekaterimi podatki, nato pa mi je tudi povedal, da so se novi gostje zelo dobro vključili v krajevno stvarnost. Priredili so neke vrste alternativni pouk za šoloobvezne otroke, tečaj italijanščine za starejše, v posebnih prostorih vojašnice so na sporedu razni filmi in gledališke predstave, omogočajo jim brezplačno uporabo telefona, številni mladi pa redno obiskujejo celo disko klube. In tu je gospod Urti izrazil pozitivne besede na račun krajevne skupnosti, ki je začasne goste zelo dobro sprejela. V večini primerov jim nudijo brezplačne vstopnice in številne olajšave. Navezali so tudi stike z mladimi Hrvati in so tako nastala številna nova prijateljstva.

Na dan mojega obiska je bilo na sporedu gostovanje zagrebškega otroškega gledališča Žar Ptica. Predstava se je pričela ob 11. uri in kinodvorani v notranjosti kasarne. Nekaj pred začetkom sem že sedel v dvorani. Pogovarjal sem se z 29-letno Mirello iz Poreča. »V Italijo sem prišla predvsem zaradi hude gospodarske krize. Z mojim sva se ločila in moram skrbeti za malega sina. Vojno sem začutila le

posredno, saj so cene močno poskočile, sama pa sem prejela le 20.000 lir (v dinarjih) mesečno. Čeprav sem pred mnogimi leti dokončala gostinško šolo, sem bila brezposelna. Na »črno« sem se zaposlila tudi v Trstu, vendar mi ob koncu meseca delodajalec ni plačal.« V njenih očeh je bilo razvidno, da je le z veliko težavo zapustila svoj dom in starše. »Bilo pa je prehudu, stalno smo živeli v strahu. Resnično upam, da bom v Italiji dobila službo in da se bom tu za stalno nastanila.«

Pričela se je predstava. Številni otroci so se kar vživali v igro in sem imel vtis, da so vsaj nekoliko pozabili na vse hude trenutke, ki so jih doživeli. Čeprav je bila igrice prisrčna in vabljiva, sem stopil k vratom, da bi se pogovoril s kom drugim. In že je stal pred mano 19-letni Majk iz Splita. Z zvijačo se je utegnil vkrcati na trajekt S. Marco in je pobegnil s kriznih območij. »Zaposlen sem bil v zasebni mizarški delavnici v Dubrovniku. Cestne blokade in vojna so mi onemogočile vrnitev v Split, zato sem se odločil, da pobegnem. Izjavil sem, da sem star 15 let in so me vkrcali. V Italiji mi je všeč, tudi v sprejemnem centru in še kar dobro, včasih je le malo dolgčas.« Na moje veliko presenečenje se je zbralo okrog mene veliko ljudi, vsak je hotel nekaj povedati. Tudi preko tega članka bi hoteli

čimbolj popolno informirati javnost o vseh grozotah in krivicah, ki so jih pretrpeli.

42-letna Mira iz Dubrovnika, urejena gospa z dostojanstveno držo in z močnim stiskom roke je v Cervignanu že 26. dan. Pred vojno je delala v tovarni konfekcij, ki je trgovalo z nekim podjetjem v Domžalah. »Ko smo bili 10. dan v zaklonišču, je Rdeči križ sporočil, da obstaja možnost za vkrcanje na ladjo S. Marco. Po podpisu sem čakala 16 ur na vkrcanje, saj je vojska zaustavljala vse operacije. Tu imam dva otroke, tretji sin in mož pa sta ostala v Dubrovniku. Trdno upam v priznanje Slovenije in Hrvaške, zato da bi se lahko vrnili domov. Vsekakor sem optimist!«

»Bilo je hudo, grozno. Bombardirali so tudi središče Dubrovnika, bombe le za las niso zadele moje hiše. Nismo imeli elektrike, vode, hrane. Za kg krompirja sem morala čakati tudi po dve uri, isto velja za pitno vodo. Obleke pa smo prali kar v morski vodi. Takih grozot ne bo mogoče nikoli pozabiti. Pomisli, da je srbska vojska pobila celo gasilce, medtem ko so gasili požar v mestnem jedru.«

V najin razgovor je posegla priletna gospa Nedeljka, iz Brgata, tri kilometre od Dubrovnika. V njenih očeh, polnih solz, sem razbral vso žalost in krivice, ki jih je pretrpela v tej

nesmiselni vojni. »Vojska« in četniki so zavzeli našo vasico in nas odgnali. Začasno smo se naselili v dubrovniškem hotelu Tirena, nato v hotelu Bellevue. Končno smo se vkrcali na trajekt S. Marco. Čeprav so nas v Italiji zelo ljubeznivo sprejeli, zelo trpim daleč od doma. Predvsem bi rada videla spet svoje otroke, pa čeprav se po telefonu z njimi pogovarjam skoro vsak dan. Kolikšne grozote smo pretrpeli. In pomisli, da smo s Srbi bili dobri prijatelji, skupaj smo živeli, skupaj jedli in pili.«

Predstava se je končala. Sprehodel sem se za nekaj metrov do jedilnice. Prisedel sem se k dvema dekletoma, ki sta pravkar začeli obedovati. Mladi Anamarija in Ana, dopolnili sta 16 let, obe iz Dubrovnika, sta se spoznali prav v Cervignanu. Ana je le posredno občutila posledice vojnih grozot, saj se je ob začetku spopadov preselila k babici v Boko Kotorsko. »Opazovala pa sem vojsko, ki se je pripravljala na napad na Dubrovnik in mi je bilo pri srcu zelo hudo. Prav tako nisem mogla prenesti, da so se širile samo lažne informacije o dramatičnem dogajanju v Dubrovniku, ki so bile sad srbske propagande. Srečna sem, da sem lahko skupaj z mamo in očetom tu na varnem, čeprav mi je pri srcu izredno hudo, ker imam brata v Dubrovniku in zaradi vseh grozot, ki se tam dogajajo. Tudi naše vzdušje je seveda temu primerno in sploh nisva niti pomislili, da bi lahko šli v disko ali da bi se zabavali.« Pričevanje Anamarije je bilo še bolj dramatično. Najhujše dolge dni je namreč preživela prav v Dubrovniku, in sicer v zaklonišču. »Direktno pred očmi smo videli vojno. Vseposvobod je bilo slišati strele, močno bobnenje letal, rake, te, hiše so se podirale, naokrog je vse gorelo... Sploh si ne moreš predstavljati, kaj se je vse dogajalo. 30 dni smo bili zaprti v zaklonišču, kar je grozno. Čas smo si krajšali edinole s stalnim poslušanjem radijskih poročil, a kaj, ko so izstrelili oddajnik hrvaškega radija, in smo lahko poslušali samo dezinformacije srbskega ali črnogorskega radija. Koliko gorja pa so storili Srbi in četniki, nepopisno dosti. Kakšna neumnost, sprašujem se, zakaj vse to: zakaj človek ruši vse, kar je prej zgradil, zakaj išče nesrečo, zakaj išče revščino...«

Po teh težkih in žalostnih besedah, ko se je njuno kosilo že shladilo, sem ju vprašal, kaj si želita za božično darilo.

V isti sapi sta s srčnim nasmehom in solzami v očeh dejali: »PRIZNANJE! Prepričani sva, da bo potem vsega konec in se bova lahko vrnili domov.« To vama iz srca želim tudi jaz, dragi Ana in Anamarija, in obilico sreče v življenju, ter da bi se ne nikoli več nikjer dogajalo to, kar se sedaj dogaja na Hrvaškem.

Darko Bradassi

Jurij Paljk

»VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE, LJUDJE!«

»Vesele božične praznike!« pišem v teh dneh ljudem, ki se jih vedno spominim ob večjih praznikih. »Vesele praznike!« mi odpišejo, danes vse več telefonirajo, pravijo, da je tako dosti bolj prisrčno, ker da človek sliši prijateljev, znančev glas. Ne vem, jaz sem ostal še vedno pri voščilih po pošti, ki sicer res obupno slabo deluje, deluje pa vseeno. »Vesele praznike!« si bomo voščili vsi.

Večkrat sem ponovil besedo »vesele«, ker sem pred kratkim ujel pogovor med dvema starejšima ženskama, ki sta že obe tudi stari mami. Kar me je najbolj prizadelo iz njunega pogovora, je bila trditev: »Mladi se ne znajo več smejati, veseli pa niso nikdar, zadovoljni pa še manj!« Nisem poslušal pogovora naskrivaj, zato se je ena od prijetnih žena obrnila k meni in me vprašala: »Kaj ni tako mogoče res, pa čeprav vi niste več rosno mladi?« Iz sebe nisem zmogel potegniti kaj več kot samo otožen nasmeš, pa tudi tisto o tem, da nisem več rosno mlad, me ni zbolelo, zbolelo me je dejstvo, da sta prijetni ženski zadeli v živo. Povedali sta preprosto resnico, ki sem jo tudi jaz začel opazovati bolj skrbno, moram preprosto priznati, da sta povedali samo resnico.

Večkrat poslušam starejše ljudi, kakšen je bil njihov božič, prijetna kramljanja so to, imenitni spomini na čas, ki ga ne bo več. Iz vseh spominov prihaja neka otožnost za veseljem, ki ga več ni, vsaj takega ne več, kot so ga imeli ob praznikih. Čakanje na potico, da o imenitnem v pravi krušni peči spečenem belem kruhu niti ne govorimo, doma narejene jaslice, kdor je imel kupljene pastirčke je bil že gospod, burja, ki je pihala veliko bolj, kot pa piha sedaj, polnočnica, ko

in že imaš kavbojce v hiši, ki ti na sve-ti večer streljajo Indijance, nekaj nezasišane, na sveti večer pa televizi-ja, se spominjaš še, kako smo se sme-jali, ko so nam doma delili mandor-lat, že sveti Miklavž ga je nekaj pri-nesel, ampak enega samega, ki smo ga potem delili...

In še bi lahko našteval, prijetno in lepo mi je, ko jih poslušam, zavedam se, da sem samo njihovo nadaljeva-nje, ne morem mimo dejstev, da sem tudi sin njihovih spominov, ki so bili nekoč življenje, in to kakšno življe-nje! Kdo izmed vas ni imel nikogar, ki je bil v prvi vojni, v drugi? Kakšne božiče hranim v sebi, ker so mi jih tako opisali, da sem bil še sam skoraj-da zraven!

Stari oče po mamini strani je pa-del v oktobrski revoluciji v roke belim, prehodil je celo Sibirijo, da je lahko po sedmih letih prišel domov. Kakšne božiče mi je opisoval, polne sne-ga in mraza, sani in trojk, lepote zvezdnatega neba in lačnih ljudi v pravoslavnih cerkvah, ki so bile veči-noma požgane. In drugi stari oče, ki je bil prav tako v Rusiji, je padel v ro-ke rdečim, ujetnik je bil in njegovi bo-žiči so bili drugačni v Moskvi, kjer je imela lakota tako velike oči, da bi še mene pojedla, na njegovih kolenih sem sedel, ko mi je to govoril. In oče in vsi naši očetje in matere med dru-go svetovno vojno, ko je samo neka-terim uspelo potegniti najdaljšo, da so ostali ob strani in danes prav zato to-liko bolj delijo nauke o tem, kako je treba biti kristjan in kako ne, kako je treba biti demokrat in kako ne, kako je treba biti...

Sredi Trsta sem srečal človeka, ki mi je govoril o božiču, ki ga je doživel sredi moje rodne Vipavske doline,

ker se je za življenje boril, medtem ko je v eni roki držal puško, v drugi pa mrtvega fanta, smrt.

Lahko bi šel še naprej, še našteval. Rekli boste: »Ampak kaj ima pravza-prav to oprava z božičem?« Zame ogromno, veliko, ker sem ob božiču vedno podoživljal božiče drugih, sta-rejših, ki so mi vedno skušali dopo-vedati, kako sem lahko srečen, ker me-ni ni treba imeti več takih božičev, kot so jih imeli oni. Moj, da je lepši, so mi vedno pravili, prijetnejši, lepše, da je danes. Ampak vedno jih gledam ob praznikih in vedno se jim oči najbolj svetijo, ko mi govorijo, kako je bilo od drugih božičnih praznikov, ko je bilo bolj hudo, težje. Skorajda bi rekel, da je to samo zato, ker se zavedajo, da je mladost minila, a vem, da to ni res, ker so med njimi ljudje, ki imenitno in z veseljem živijo svojo jesen in zi-mo, zadovoljno zimo.

Božič je božič takrat, ko ga najbolj doživiš. To je najbrž tisto, ki prižge lučko v njihovih očeh in tiho zado-voljstvo v meni, ko jih gledam. Kaj ni vse naše življenje neko samo pri-čakovanje božiča, neko tiho pričako-vanje novega in resnice, ki nas bo os-lobodila? S tem ne mislim na teolo-ška vprašanja, s tem mislim na člo-veka, ki vedno čaka na novorojeno bit-je. Na tistega dojenčka, ob katerem se

potem vsi dobimo in rečemo, da je res tako, na svetu so namreč samo otroci še nedolžni. In lepo nam je pri srcu, ko gledamo novega človeka, ki bo po-stal morda enak, boljši ali slabši kot mi, vseeno pa nam je toplo pri srcu, vemo, da ima vso cesto pred seboj, na kateri mu želimo samo najboljše. Ve-mo, da je samo naše nadaljevanje, ko nas ne bo, bo on nadaljeval tisto, kar mi delamo sedaj: živimo.

V NEDELJO, 29. DECEMBRA,
OB 17. URI
V ŽUPNIJSKI CERKVI
V ŠTANDREŽU

BIG BEN HIT QUARTET
izvaja božične pesmi

Nastop prireja
prosvetno društvo »Štandrež«

zunaj še niso metali neumnih petard, jaz bi to prepovedal!, jo, kako je ze-blo tisto leto, ko je prišla poledica!, v cerkev so šli samo moški, po klan-cu je drselo, le kdo je takrat bil tako do-bro oblečen kot sedaj, kdo?, povejte mi!, in potem smo spili čaj ali pa ku-hano vino, imenitna peta maša je bi-la, ja, rajni gospod župnik je bil do-ber pevec, ampak sedaj ni več tako, res je, da je bila revščina, ampak: kdo je takrat sploh bil bogat!, imeli pa smo se lepo, ob praznikih smo se res imeli lepo, zvečer se je pelo, sedaj pa: klik!

zadnji božič v drugi vojni je bil, bila je hajka, nesli so že mrtvega človeka, da ga ne bi dobili in tako prepoznali Nemci, ker bi sicer pokončali njego-ve. Ko so tako tekli, so skočili v gra-po, mislili so, da je grapa, bila je re-ka, do vratu so bili v vodi in tekli, se vlekli naprej. Tudi to je bil božič. In vedno, ko mi to pripoveduje, se mu svetijo oči, zeblo ga je ko psa, še slab-še, tako mi vedno pravi, ampak tisti dan je bil božič, najbrž je to največji božič, kar jih je doživel, skorajda go-tovo edini, kjer je vedel, da je res živ,

Majda Artač Sturman

SLAVONSKI BOŽIČ

Skozi zaveso dušečega dima je bilo slišati vse glasnejše ječanje. Javorka je prislunila: jok se je stopnjeval, da ji je paral možgane. Stisnila se je vase vsa otrpla od mraza. Huda slavonska zima se je tudi letos oglasila prezgodaj in se najavila z ostrim mrazom in snegom že v prvih decembrskih dneh. Toda letošnja zima je bila hujša in daljša od vseh dosedanjih. December se je iztekal, njej pa se je zdelo, da traja zima že celo leto — zaradi vojne.

Ta umazana, prljava vojna — kot so jo imenovali ljudje — je zasejala hlad, led in sovraštvo v srca vaščanov, ki so vse do zadnjih mesecev živeli složno, zdaj pa so jim srca bila različna; srbsko enim, drugim hrvaško. Dva utrinka — eno samo neizmerno sovraštvo.

Če je pri Javorki kaj zmanjkalo, je skočila k sosedovim — sicer Hrvatom — prosit kos kruha, čebule ali olja. Bili so prijazni, pomagali so ji, zadnje leto vse več, saj je bila Javorka s svojim enoletnim Markom vse bolj prepuščena sami sebi. Mož je odšel delat nekam tja v Italijo kot zidar, vendar ji nazadnje niti denarja ni pošiljal več. Morda je pozabil nanjo in na otroka, morda pa je bil prezposeln. Sosedje so se Javorke večkrat usmili in ji dajali sladkorja, moke, tolažbe in tople besede...

Da, tako je bilo dolge mesece — dokler niso začeli vasi obstreljevati neznanici tam z onega hriba. Prvič se je oglasil strel neke tople julijske noči: Marko se je prebudil in od strahu neutolažljivo jokalo dolgo noč.

Od tiste julijske noči v vasi ni bilo več miru. Najprej je pokalo samo ponoči, kasneje pa so se v vas začele

zgrinjati skupine vojakov. Javorka ni mogla več k sosedovim po sladkor. Zaprli so se v hišo, tako da jih je videla le poredkoma, ko so odhajali po dračje in les, da bi z njim zakurili.

Pri njej pa je bilo mrzlo, ledeno, kuhinjska omara prazna, prazno nježno srce. Javorka ni mogla razumeti, kaj se dogaja. Stopnjevalo se je obstreljevanje, letala so preletavala vas, ljudje so hiteli v kleti in čakali, kdaj bo bolje. V stari šoli so se kopičila trupla in čakala božjega usmiljenja.

Javorka je izgubila vsakršno upanje, da bo kdaj bolje. V silovitem napadu je pod ruševinami zaspal tudi njen mali Marko in tedaj bi se bila najraje ubila. V brezupni žalosti si ga ni mogla predstavljati drugače, kot da je sinji angelček poletel v nebesa prosit miru za preživele.

Javorka je odtlej tavalala dneve in dneve med granatami, streli, porušenimi domačijami, senca same sebe, in upala, da se zgrudi pod usodnim strelom.

Danes pa spet ta nečloveški napad, prava apokalipsa! V ognju, vsesplošnem preplahu in skozi zaveso dušečega dima je bilo slišati vse glasnejše ječanje. Jok se je stopnjeval, da ji je paral možgane. Ne sme se zgruditi, mora iti tja, pogledat, kdo je ta ranjena živalica, ki tako ječi. Odmaknila je nekaj kamenja, opek, tram za tramom in skozi ruševine odkrila majhno nišo v zidu, ki je ostal čudežno nepoškodovan.

Za zaveso dušečega dima so se zalesketale solze sosedove Mirjane. Z njenih pomoderlih ustnic se je utnil nasmeš hvala. Trpljenje je združilo obupano Javorko in onemelo Mirjano v topel objem. Javorka je dvignila dekletce, ga odnesla počasi tja dol v svojo klet, da ga je pokrila z odejami. Javorki se je zdelo, da je tam zgoraj nekje nad Mirjano čuval sinji angelček, znanilec boljših dni.

Jutri bo nov dan, toda Javorka ni vedela, da bo za nekatere kmalu božič. Vse dokler bodo na to njeno trpečo, nekrivo zemljo padale granate in bombe, za stotisoče ljudi ne bo božiča.

Prodajalcu almanahov

Med najbolj priljubljenimi berili, ki jih profesorji italijanščine predlagajo v tem času svojim dijakom, spada znan Leopardijev dialog med prodajalcem almanahov in mimoidočim sprehajalcem. Prvi ponuja že dvajset let sicer vedno nove almanaha z istimi frazami in željami, drugi pa ga na to opozori ter ga takorekoč spravi v krizo.

Zgoraj navedeni dialog je bil napisan leta 1832, vendar ohranja še dandanes svojo sporočilno vrednost.

»Časi se sicer spreminjajo, človek ostaja pač človek, zato si od novega leta ne smemo pričakovati bistvenih sprememb, vsaj v dobrem smislu tega izreka ne. V tako razmišljanje me sili že sam pregled enoletnega dogajanja po svetu ter v naši bližnji okolici,« si je morda dejal avtor prej navedenega dialoga, ki ga vsi študenti poznajo vsaj zaradi »pretiranega optimizma«, ki izžareva iz njegovih del. Do podobnih zaključkov pa bi lahko prišel tudi bralec sedanjega časa, predvsem pa mlad bralec, ki je v prejšnjem letu pravzaprav na lastne oči videl tisto, kar je bilo prej nekaka last starejših generacij: vojno.

Grozotam oddaljenih vojn smo bili v dobi tehnološkega napredka vajeni. Podobe z bojišč v Koreji, Kampučiji, Vietnamu, Afganistanu in Libanonu so od časa do časa prodirale tudi skozi naše televizijske sprejemnike, vendar pa še nikoli nismo lahko sledili non-stop in v direktnem prenosu vojnemu dogajanju kot ob priliki vojne za Kuvajt. Tudi Slovenci smo takrat izrazili svojo solidarnost ljudem, ki so bili takrat bili vpleteni v spopade, s protestnimi shodi po ulicah in na trgih. Še zdaleč nismo sumili, da se bomo spet morali srečati na istih trgih in ulicah, tokrat v bran naših rojakov.

Spominjam se tistega dne, ko smo se doma pripravljali, da gremo na manifestacijo v podporo slovenski državi in državnosti na Trg Unità. Prek radia smo zvedeli, da so v Ljubljani sirene najavile nevarnost zračnega napada.

Molk...

Telefon je zazvonil. Bila je prijateljica iz Ljubljane. Težko sva zbrala potrebne besede, da bi si karkoli zaželela.

Jaz sem se pripravljala, da grem na trg, ona pa v hišno klet, ki je služila kot zasilno zaklonišče.

Bila sva nemočna, polna čustev in vendar skorajda nema. V tišini tistega pogovora sem začutil, da se nekaj dogaja ne samo okoli nas, vendar znotraj vsakega izmed nas.

Postarala sva se, in to ne le za eno leto.

Peter Rustja

Kljub tragiki ostaja

Težko je v tem trenutku, ob koncu koledarskega leta 1991, sproščeno razmišljati o božični skrivnosti, saj se ob neprijazni stvarnosti, ki nas obdaja, besede le s težavo prenašajo iz misli na papir. Posebej zapleten je položaj pri nas Slovincih, najsibo v matični domovini kot tudi v zamejstvu, saj se na trenutke zdi, kot bi se neznane sile zarotile proti nam, marsikoga pa že s svojim obstojem motimo. Res je, da ni naloga tega sestavka, ki naj bo praznično ubran, razčlenjevati naš trenutni politični, kulturni in duhovni položaj, a je na ta širša vprašanja potrebno vsaj opozoriti in jih upoštevati, če naj bomo kot krščansko usmerjeni ljudje v svoji zemeljski in duhovni aktivnosti iskreno naravnani v izboljševanje obdajajočega nas sveta in predvsem v prihodnost.

Kot narod in na novo nastajajoča država se nahajamo na občutljivem križišču, kjer se srečujejo, prepletajo in si celo nasprotujejo interesi velikih sil, daleč močnejših in vplivnejših od našega narodnega telesa, podobno velja za Hrvaško, kjer pa je ponesrečen

poskus razreševanja političnih, narodnih, kulturnih in gospodarskih vprašanj ob osamosvajanju te republike privedel celo do vojne s katastrofalnimi posledicami. Kot pripadnike zahodnega kulturnega območja nas še posebej boli dejstvo, da napadalna srbsko-komunistična armada sistematično ruši vse tiste kulturne spomenike, ki simbolično obeležujejo obstoj hrvaškega naroda na svojem zgodovinskem ozemlju, zato se zablodelim, stalinistično vzgojenim in hladno neprizadetim jugoslovanskim generalom zdi povsem naravno, da so prve na udaru prav katoliške cerkve. Ob vseh teh grozotah, porušenih mestih, vaseh, šolah, bolnišnicah, ob številnih pobitih, ranjenih in nasilno pregnanih, pa nas naravnost čudijo medle reakcije uradne Evrope, posebej še odločujočih politikov in najvplivnejših sredstev javnega obveščanja. Zlasti zahodni del evropskega kontinenta se nekritično predaja skoraj mitičnemu povečevanju prednosti združevanja najbogatijih evropskih držav, a hkrati pozablja, da se Evropa ne neha na

NOVICE

Države članice Evropske skupnosti bodo Slovenijo priznale 15. januarja 1992. Tako izhaja iz listin, ki so ju pred dnevi odobrili zunanji ministri, zbrani v Bruslju. Nemški kancler Kohl in zunanji minister Genscher sta izjavila, da se bo nemški konzulat v Ljubljani 15. januarja '92 spremenil v veleposlaništvo.

* * *

Lord Carrington, ki je te dni spet v Jugoslaviji, bo še dalje vodil konferenco za odpravo jugoslovanske krize, četudi bo z začetkom januarja predsedstvo Evropske skupnosti prevzela Portugalska. Sedež konference pa ne bo več v Haagu, temveč verjetno v Bruslju.

* * *

Na krizna območja Jugoslavije je po nalogu Združenih narodov odpotovalo 20 odposlancev z nalogom, da pripravijo vse, kar je potrebno za prihod 10 tisoč »modrih čelad«. Prvi pogoj pa je prekinitve ognja.

DVE KATEDRALI

Srednji vek je bil čas gradnje katedral. Od romanskih do gotških cerkva pomeni višek sakralne arhitekture v Evropi. Prostor in čas, kjer in ko se je pravzaprav rodila »res publica christiana«. Je vse to že bilo nakazovanje kasnejše evropske enotnosti? Je Karel Veliki res bil sicer nehoteni začetnik moderne družbene Evrope? Prepustimo to zgodovinarjem in politologom. Zaustavimo se za trenutek ob katedrali — temu veličastnemu še živemu simbolu nekdanjosti Evrope, pa tudi njene sedanjosti. Dve katedrali, ena v severni, druga v južni Evropi kar sami po sebi izgovorja kratko razmišljanje o vsem tem...

Ob razburkanem Severnem morju

- OOSTENDE - Nekaj deset metrov do pristanišča in umetno izpeljanega kanala (podobnega mestni ulici) preko v severnem jesenskem že hladnem vetru plapolajočih belih jader naenkrat v vsej gotško navpični silnosti izstopata zvonika katedrale

sv. Petra in Pavla. Katedrala je gotovo simbol mesta, tistega nekdanjega srednjeveškega centra, o katerega nastanku tako lepo piše prav belgijski zgodovinar Pirenne. Katedrala prav gotovo združuje v sebi neko sintezo dejanja in nehanja, nekaj utripa mesta in njegove dejavnosti. Te, ki se še danes kaže v velikem aktivizmu od malega trgovca do ribarnice (in prav tu ob razburkanih valovih Severnega morja človek skoraj zagleda in začuti severnjaško polenovko in slanik), pa nekdanje cehovske navade in zakone, od malih gostilnic in obrtnih delavnic vse tja do danes mogočnih trajektov za bližnje britanske otoke...

Katedrala v tem izrazito flamskem mestu (brez francoske dvojezičnosti!) kaže in odraža nešteto stvari. V mogočnih kamnitih konicah kipi k nebu, ki z nenadno naglico spreminja svojo podobo in skoraj spominja na gorske špice, večkrat ovite v meglo. Njena notranjost pa zažari v mavričnem blesku barvnih oken s svetimi podobami, ki spet kažejo pluralizem zemškega in večnega življenja. Nehote poleti misel v tisto pozno srednjeveško ali bolje že humanistično obdobje, ko je prav flamski Erazem iz ne preveč oddaljenega tudi flamskega Rotterdama pomagal kresati ideje kajnejsše evropske moderne družbe, ki je tudi v pluralističnih prijemih kovala svojo novo usodo.

S prostrane terase nanovo predelane razkošnega hotela v stilu »liberty« je končno pogled še zasledoval pot ladje, ki je skozi burne valove zaplula proti sosednji Britaniji. Ali bo morda veter, ki piha z britanskih otokov, še nadalje razburjal evropske politične valove?

Ob lagodnem Sredozemlju

- CAGLIARI - Po kratkem sprehodu med palmovimi drevesi sredi mesta ob morskem nabrežju sardinske prestolnice lahko popotnik zagleda v daljavi, a visoko nad seboj (mesto je namreč »hribovito«, saj se razteza od morja do visokega griča) lep prizor. Obdana od visokih mediteranskih

palm in skoraj slepeče belega nazobčanega obzidja se dviga katedrala. Označuje jo, poleg stolpa, mogočna kupola. Tudi tu cerkev, ki vstaja iz vse naokoli s starimi in neobgljenimi ulicami in uličicami natrpanega nekdanjega središča. Katedralo v Sredozemlju označuje barok — ki je itak glavni slog tega območja (ki pa je z razliko od razkošne in skoraj bohot-

V DRUŠTVU
SLOVENSKE
IZOBRAŽENCEV v Trstu
bo na božični predvečer
v ponedeljek 23. decembra
gost društva
FRANCE ŠPELIČ,
avtor znamenitih življenjskih spominov. Začetek ob 20.30.

upanje v prihodnost

Fernetičih, kraški planoti, v Trnovskem gozdu, na vzhodni jadranski obali ali pa morebiti neke na zapuščenih gmajnah Dinarskega pogorja. Mislimo, da ne pretiravamo, če zapišemo, da na Balkanu bide smrtni boj ena od zapoznelih totalitarnih koncepcij in to v tragični obliki, ki prehaja v civilizacijski razkroj.

A pri vsej tej tragediji ne gre le za širše, evropske razsežnosti, ampak tudi za posamične človeške ali družinske usode. Pred kratkim sem na vlakcu med Benetkami in Trstom srečal okrnjeno hrvaško družino, staro mater, njeno hčer in štiriletno vnukinjo, ki se je za dva meseca zatekla k sorodnikom v Švico. V bežnem razgovoru sem zvedel, da so doma iz porušeni Vinkovci v Slavoniji, kljub odsotnosti od doma pa se jim je videlo, da jih bivanje v Švici ni pomirilo, nasprotno, odločili so se za vrnitev na Hrvaško, čeprav le do Zagreba. Ob takih in podobnih usodah se nam nehote postavlja primerjava s tisto evangelijsko zgodbo, ki pripoveduje, kako sta Jožef in Marija v dnevi, ko bi se

moral roditi Jezus, zaman iskala prenočišča, saj so jima mnogi ljudje odkli gostoljubnost. Res, presenetljivo malo se je v 2000 letih spremenila človeška nprav, priča pa smo tudi silovitim napadom na krščanske vrednote, ki jih še spodbuja ta človekov egoizem in propagiranje lažnih vrednot porabniške družbe. V takih okvirih pa sporočilo Kristusovega prihoda, ki se je rodil na skromnih jaslicah, pri marsikom odmeva le še kot oddaljen spomin na brezskrbno otroštvo ali pa kot ena od folklornih zanimivosti.

Za kristjane pa pomeni Jezusov prihod veliko več, zadeva vsako človeško srce in celotno skupnost verujočih. V navidezno tragičnost človekovega obstoja prinaša tisto preprostost, ki je poleg pravilnega razumevanja stvari, da znamo razločevati kaj je površinsko in kaj v resnici bistveno, skratka, da smo sposobni v naše bivanje, osebno in občestveno, vnesti duhovno razsežnost brez katere ni mogoč človekov notranji mir.

M.V.

ne špansko baročne fasade svoje »sosesre v Sassariju« bolj skromna in resnobna. Pa spet s širokega in prenatrpanega spodaj ležečega razglednega prostora pogled na mirno in še toplotno sredozemsko morskno gladino vse okoli mesta. Še kupole in zvoniki, še prijazne palme, še belina hiš in zidov, še vrvež raznobarnih in temnih ljudi.

Vse to prav ob zaključku pozno oktoberskega evropskega simpozija, ki je gotovo vabil še k mislim o naši stari celini in nje usodi. Tudi o kulturni in narodnostni identiteti, tudi o narodnih manjšinah, ki so prisotne tako ob obalah Severnega morja kot Sredozemlja.

Da zaključimo z mislijo prej omenjenega belgijskega zgodovinarja: bo to Evropa Karla Velikega ali Evropa Mohameda? Bo prevladal duh naprednega, a večkrat arogantnega severa ali pa sicer počasnejši jug v iskanju razvitejših bodočnosti? »In medio virtus!«

a.b.

Posnetke zimskih motivov sta prispevala Mario Magajna in Darko Bradassi.

Jugoslovanska kriza in Furlanija-Juljska krajina

Tržaškega ekonomista dr. Egidija Vršaja smo intervjuvali o gospodarskih posledicah jugoslovanske krize za Furlanijo-Juljsko krajino.

Katere tukajšnje gospodarske sektorje je jugoslovanska kriza najbolj prizadela?

Predvsem trgovino na drobno ter import-export, pa tudi še razne druge sektorje, to je proizvodnje.

Kriza se je dejansko začela vsaj že marca, a se je poleti zaostila zaradi agresije jugo-armade na Slovenijo in Hrvaško. V prvih 8 mesecih letos je število prehodov čez italijansko-jugoslovansko mejo padlo za polovico v primeri z istim obdobjem v letu 1990, to je od 30 milijonov na 16 milijonov. Avgusta se je mednarodni promet znižal v primeri z lani za 77% ter maloobsejni promet za 37%.

Pri Trgovinski zbornici v Trstu računajo, da je dejavnost trgovin na drobno v mestnem središču — v omejenem obdobju — upadla za 40-50%. Najbolj so prizadete trgovine s tekstilom in z obleko. Še slabši je položaj krošnjarjev, katerih kupčije so se znižale kar za 80%. Boljše je stanje veleblagovnic, ki beležijo samo padec za 10-15%. Število prenočnin v hotelih se je zmanjšalo za 20%. Potovalne agencije pa so — v omejenem obdobju — prodale turističnih storitev za Jugoslavijo kar za 85% manj.

Na celoletne analize je seveda treba še počakati.

Na slabšem so kajpada trgovci — tako v Trstu kot v Gorici — ki so delali predvsem ali celo izključno z jugoslovansko klientelo. Istočasno se je število trgovinskih licenc zaradi začasnega »booma« preveč pomnožilo tako po krivdi trgovcev kot po krivdi oblasti.

V Trstu je okrog 6 tisoč trgovin, ki zaposlujejo 18 tisoč uslužbencev. Predsednik Trgovske zveze Donaggio sodi, da bi blagovna ponudba Trsta zadoščala za mesto s 600 tisoč prebivalci, medtem ko jih ima Trst samo 250 tisoč. Podobno je v Gorici ali po mnenju nekaterih še slabše.

Nujno je prestrukturiranje poslovanja, sicer utegne biti vedno več stečajev in brezposelnosti.

In kako je z zunanjo trgovino?

Predsednik Trgovinske zbornice Tombesi v dokumentu »SOS«, katerega je poslal vladi, poroča, da se v Trstu ukvarja z zunanjo trgovino okrog 450 podjetij, od tega kakih 400 tudi z Jugoslavijo ali izključno z Jugoslavijo. Italijansko-jugoslovanski posli na tržaškem tržišču so v preteklosti mesečno dosegali 150 milijard lir.

Krizni dogodki v Jugoslaviji so letošnjega maja in junija skoraj ustavili izmenjave po avtonomnih računih za Trst in Gorico ter za sosednje jugoslovansko ozemlje, ki je tudi bilo gospodarsko prizadeto. Zaradi plačilne nezmožnosti jugoslovanskih pod-

jetij so italijanske oblasti celo začasno ustavile izdajanje izvoznih licenc.

Za določen čas so globoko padle tudi izmenjave po »generalnem računu« in sicer menda kar za 80%. Državna zavarovalna družba SACE je začasno izvoznikom prekinila kreditna jamstva zaradi negotovosti jugoslovanskih plačil. Drugi vzrok padca izmenjav je bila prekinitev cestnega tranzita po Jugoslaviji zaradi spopadov in blokad.

Promet za Madžarsko, Romunijo in Bolgarijo se je preusmeril preko Avstrije. Žive živali iz Madžarske za tržaško pristanišče je treba preko Avstrije peljati z vlakom. Na prometu pridobiva Hamburg v škodo Trsta in Kopra ali Reke.

V lesni pristan v Trstu je prihajalo veliko lesa iz Slavonije, kjer so zdaj najbolj krvavi boji. Industrija pohištva v Furlaniji-Juljski krajini je do 70% uporabljala slavonski les.

Pretekla leta je samo preko mejnega prehoda Fernetiči pri Trstu šlo z raznim blagom okrog 600 tovornjakov na dan ali 200 tisoč na leto.

Tabela izmenjav po tržaškem avtonomnem računu je za zadnje desetletje naslednja (v milijardah lir):

1982	262,5	1987	587,2
1983	500,7	1988	554,7
1984	599,7	1989	365,9
1985	495,5	1990	169,6
1986	349,3		

Od januarja do konca septembra 1991 so te izmenjave dosegle 142,6 milijarde lir, kar je 10,3% več kot v istem času lani. Vzrok »porasta« pa je ta, da je bila lanska vsota zelo nizka ter so bili letos poleg negativnih mesecev (maj-junij) tudi nekateri pozitivni (marec-april).

Po goriškem avtonomnem računu je trgovina znašala leta 1989 140,1 milijarde lir ter leta 1990 samo 37,6 milijarde.

Celotna italijansko-jugoslovanska trgovina je od januarja do konca septembra 1990 dosegla 3 milijarde 921 milijonov dolarjev ter v istem času 1991 3 milijarde 697 milijonov dolarjev. To je padec za 5,7%, kar pa je slabše od videza, ker so izmenjave prejšnja leta močno naraščale ter so znašale že okrog 5 milijard dolarjev.

Kakšen naj bi bil izhod iz sedanjih težav?

Rešitve so podpornega in predvsem razvojnega značaja.

Rimska vlada je 15. novembra odobrila zakonski odlok v korist podjetij v Trstu, v Gorici ter na obmejnem področju videmske pokrajine. Odlok se tiče trgovine, obrtništva, kopnih prevozov ter servisov. Gre za odložitve plačil socialnih dajatev in davka IVA, za uvedbo dopolnilne blagajne za nove kategorije in za podaljšanje do 31. decembra 1994 dobav

bencina po znižani ceni za tržaško pokrajino in za nekatere občine videmske pokrajine. Parlament mora zakonski odlok odobriti v 60 dneh ter bo pričel veljati na dan po objavi v Uradnem listu.

Predsednik Furlanije-Juljske krajine Biasutti je dejal, da dejansko ne gre za »asistenco«, marveč za zmanjšanje bremena, katero za podjetja predstavlja sedanji težki položaj. Spomnil je tudi na uvozno-izvozni sektor ter je zahteval čimprejšnjo uveljavitev Zakona za obmejna področja ter odobritev Zakonskega osnutka za kooperacijo s Srednjo in Vzhodno Evropo, ki je še v parlamentu.

Zakon za obmejna področja spada med razvojne ukrepe, ki naj omogočijo italijanskim podjetjem ne samo »čisto« trgovino, marveč tudi višje oblike gospodarskega sodelovanja z Vzhodno Evropo, ki stopa na pot

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

Vošči vesel Božič in vso srečo v novem letu pevcem, njihovim sorodnikom in vsem ljubiteljem slovenskega zborovskega petja.

tržnega gospodarstva, a ji primanjkuje finančni in tehnološki kapital. Cilji zakona so zaradi tega zlasti:

— v Trstu ustanovitev »Centra za finančne in zavarovalne servise« ali tako imenovanega »off-shore«, to je »valutne proste luke« z Borzo v Trstu in Benetkah za kotiranje nekonvertibilnih valut vzhodno-evropskih držav;

— v Pordenonu ustanovitev »Finančne delniške družbe« (FINEST), ki bo pomagala pri ustanavljanju mešanih družb ali »joint-ventures« v Vzhodni Evropi;

— v Gorici ustanovitev »Centra za servise in dokumentacijo« v korist trgovinskih izmenjav.

Ali ta italijanski zakon zadeva tudi Republiko Slovenijo?

Slovenija je v pričakovanju uveljavitve tega zakona že poleti pripravila preko 70 projektov za skupna vlaganja.

Po podatkih za leto 1990 je pri tujih vlaganjih Italija številčno precej udeležena ter je bilo lani več kot tretjino njenih vlaganj v Jugoslaviji prav v Sloveniji. Nemčija prednjači po količini vloženega kapitala v vsej Srednji in Vzhodni Evropi.

Slovenija je lani izvozila v Italijo blaga za 942 milijonov dolarjev, kar je bilo 32% jugoslovanskega izvoza. Uvozila pa je blaga za 831 milijonov dolarjev, kar je bilo 30% jugoslovanskega uvoza iz Italije.

Slovenija je najbolj razvita republika dosedanje Jugoslavije ter je Italiji po produktivnosti in geografsko

najbližja. Kljub omenjenim razvitim trgovinskim odnosom ter medsebojnemu poznavanju poslovnih struktur pa je še vedno premalo višjih oblik italijansko-slovenskega gospodarskega sodelovanja: mešane družbe, dolgoročna kooperacija, naložbe v slovenske proste cone, bančno-finančno sodelovanje itd. Veliko je »deklaracij«, toda — zlasti po količini kapitala — premalo konkretnih gospodarskih operacij.

Poudariti je treba, da Slovenija ni »riziko-država«, kar je mogoče reči o dosednji veliki Sovjetski zvezi. Slednja dolguje italijanskim podjetjem 5187 milijard lir ter je okrog tisoč milijard brez garancije državne zavarovalne družbe SACE. Sovjetska banka za zunanjo trgovino je v začetku decembra sporočila, da prekinja odplačevanje kapitala ter bo dalje odplačevala samo obresti.

In še eno vprašanje — kakšne utegnejo biti gospodarske posledice mednarodnega priznanja Republike Slovenije?

Prerokbe pustimo ob strani. Podčrtati pa moramo dejstvo, da slovenska demokratična vlada zna krepiti gospodarsko sodelovanje s tujino tudi brez mednarodnega priznanja. To dokazuje nedavna sporazuma s Koroško ter s severo-vzhodno Italijo.

5. decembra so v Ljubljani podpisali važen protokol o gospodarskem sodelovanju Slovenije in Hrvaške z Regijami severo-vzhodne Italije: Furlanija-Juljska krajina, Beneško (Veneto) ter Tridentinska - Južna Tirolska. Italijanske Regije so imele izrecno dovoljenje rimske vlade za to mednarodno pogodbo, ki zaradi tega pomeni neformalno priznanje Republik Slovenije in Hrvaške, italijanska podjetja pa pravočasno postavlja v ugoden položaj pred drugo konkurenco na tržiščih teh dveh novih držav.

Protokol krepi sodelovanje v okviru Skupnosti Alpe-Jadran. Posebno pozornost posveča: gospodarski kooperaciji preko mešanih družb, infrastrukturi, znanstvenim raziskavam, kulturi, poklicni izobrazbi poslovnih ljudi (menedžerjev), okolju, ribištvu na Jadranu ter sodelovanju med severno-jadranskimi lukami (Reka, Koper, Trst, Benetke).

Daljnosežnost protokola je razvidna tudi iz dejstva, da v okviru turističnega sodelovanja omenja otok Vis, čeprav je zdaj pod okupacijo jugomornarice. Predvidena so vlaganja v hrvaško gospodarstvo, kateremu je jugo-armada že doslej povzročila škodo za vsaj 300 milijard lir.

V infrastrukturi je predvidena gradnja novih avtocest in železnic, tako na primer plurimodalne relacije Trst-Ljubljana-Budimpešta-Ukrajina. Italijansko zunanje ministrstvo je že odobrilo financiranje študije o tej relaciji.

Protokol tudi zagotavlja končanje osimskih cest ter tako priznava Republiko Slovenijo pravno nasledstvo, kar ne obstaja več država (Jugoslavija), s katero je bil sklenjen sporazum o gradnji.

Janez Drvarič o svojih varovancih

V skupinskih športih je košarkarska ekipa Jadran prav gotovo naš najvidnejši predstavnik. Po prvem delu letošnjega prvenstva C lige pa lahko tudi upravičeno rečemo, da je naša najboljša ekipa, saj zaseda 2. mesto na lestvici in ima realne možnosti, da ob koncu prvenstva napreduje v višjo ligo.

K dobremu uspehu je prav gotovo pripomogel tudi novi trener Janez Drvarič, sicer star košarkarski maček, ki ga poznajo po vsej Evropi. V svoji dolgoletni karieri je med drugim treniral jugoslovansko reprezentanco in več prvoligašev.

Kako ocenjuješ prvi del prvenstva?

Mislim, da smo lahko zadovoljni, čeprav smo imeli tudi spodrsrlaj na domačem igrišču proti ekipi Italmontefalcone (op. ur. tekma se je zaključila po treh podaljških). Računam pa, da se bomo za ta spodrsrlaj oddolžili v gosteh.

Kaj misliš o porazu v gosteh proti prvemu na lestvici, to je proti Pierobonu iz Padove. Izgubili ste namreč z minimalno razliko po zelo slabi igri.

To je bila ena izmed naših najslabših tekem, imeli pa smo celo možnost, da bi z zadnjim metom zmagali. Krivda za poraz je povsem naša. Nasprotnik je sicer igral dovolj dobro, vendar ne tako bleščeče, da se ne bi dalo zmagati.

Po dosedanjih tekmah meniš, da je Pierobon upravičeno prvi na lestvici?

Ta ekipa iz Padove se za tako dobro dosedanje uvrstitev lahko zahvali predvsem zelo dobremu koledarju, vse težje tekme so namreč odigrali na domačem igrišču. Položaj se bo zelo verjetno spremenil v povratnem delu prvenstva, ko bo ta ekipa doživela tudi kakšen poraz.

Si zadovoljen z dosedanje uvrstitvijo in kaj si obetaš od nadaljnega dela prvenstva?

Zanimata nas prvi dve mesti, ker vodita v B 2 ligo, kar je cilj. Seveda moramo biti vedno čimbolje pripravljeni in moramo zmagati čimveč tekem. Upam, da nam bo tudi sreča naklonjena in da ne bomo imeli poškodb, doslej je šlo vse v redu.

Kateri nasprotniki bodo predstavljali največje ovire?

Ekipa Longobardi iz Čedad, ki je zelo neugoden nasprotnik, in ki jo bomo srečali v gosteh, velja za največjo oviro. Z ostalimi močnejšimi nasprotniki pa se bomo srečali na domačem igrišču.

Preidimo na nižja košarkarska prvenstva. Kakšen je obračun slovenskih ekip?

Na žalost Kontovel ni imel najbolj srečnega začetka prvenstva. Upam, da bo ujel svoj ritim in da bo uspel doseči svoj cilj, to je obstanek v ligi. Zelo smo lahko zadovoljni z Borom Radensko v promocijskem prvenstvu, kjer zelo uspešno nastopa. Isto velja za nabrežinski Sokol. Tudi v mlajših kategorijah so nekateri slovenski predstavniki uspešni. Tu mislim predvsem na Kontovelove kadete in mladince. Moram tudi pohvaliti Borove kadete in dečke. Obračun je torej pozitiven in prav gotovo smo lahko precej zadovoljni.

(Dar)

Veseli Božič
srečno ⁱⁿ novo leto
1992

FARCO s.r.l.
FINE CHEMICALS

KEMIJA
FARMACEVTIKA

34132 TRIESTE
Ul. del Lavatoio 4
Tel. (040) 365424
Telex: 461012
Telefax: (040) 363918

Filiala GORICA:
Ul. Trieste 160 - Tel. (0481) 20769

INFORDATA s.r.l.

- OSEBNI RAČUNALNIKI IN PERIFERNE ENOTE
- APLIKATIVNI PROGRAMI ZA UPRAVLJANJE PODJETIJ
- POTROŠNI MATERIAL ZA INFORMATIKO
- UVOZ - IZVOZ

Trst - Ul. Muggia, 15 - Tel. (040) 381160 - 381616 - Fax (040) 381110

GOSTILNA

Città di Londra

A. Rossa & C. snc

34132 TRST
Ul. Ghiberti 2
Tel. (040) 365188

*Veseli Božič
in
srečno novo leto
1992*

ŽELEZNINA

TERČON

Nabrežina, 124
Tel. (040) 200122

tiskarna graphart

TRST
Viale D'Annunzio 27/E
Tel. (040) 772151

pekarna in slaščičarna

Legiša

Sesljan, 41
Tel. (040) 299147
B. San Mauro, 122
Tel. (040) 299236

PLOŠČICE - SANITARIJE

Karlo Rolich

Nabrežina Kamn. 35/c
Tel. (040) 200371

AGRARIA

Nabrežina, 97
Tel. (040) 200171

Knjigarna Terčon

Nabrežina, 103
Tel. (040) 200142

KOSIČ

Trgovini obutve v Gorici
ul. Raštel 7 - ul. Oberdan 7
Tel. 0481/535162-535520

K2ŠPORT

ul. Raštel 19
Tel. 0481/531884
GORICA

**Narodna
in
študijska
knjižnica**

želi

svojim obiskovalcem

srečno novo leto

1992

Jurij Paljk

Ekran nas ne sme zaslužniti

Največkrat se odnosi med ljudmi skrčijo na neke pozdrave, katerim še sami ne vemo namena, na neko občevarje, ki je že tako votlo, da nas je včasih zvečer groza, ko se vprašamo, zakaj sploh smo in čemu smo. Seveda je tudi veliko vprašanje, koliko ljudi se sploh počem sprašuje. Američani imajo imeniten izraz za današnjo generacijo človeka, ki vse večere preživi pred televizijskim zaslonom in se tako niti ne pogovarja več z nikomer. Takim ljudem pravijo »couch potatoes«, »krompirji na kavču« bi lahko rekli po naše, lepo, ne? V ZDA preživi pred televizijskim zaslonom cele popoldneve in vse večere skorajda četrtina ljudi, nekaj podobnega se obeta tudi Evropi, seveda šele čez nekaj let, še vedno namreč capljamo za Ameriko in jo prav po opičje v vsem neumno oponašamo.

Prav gotovo se vam je že pripetilo, da ste kdaj prišli h komu na obisk in so tam že gledali neko sila pomembno televizijsko nadaljevanje. Niti ne veste, kako jim je uspelo, ampak že ste sedeli tudi vi in buljili v moderen ekran njihovega televizorja in tako ste se pogovarjali samo takrat, ko so bile reklame. Ko se je nadaljevanje končala, ste gledali še konec nekega filma na drugem kanalu, koj nato pa še neko zelo pomembno debato. Recimo, da je bila debata na temo: »Zakaj mladim dajemo priložnost v naših političnih strankah?« Debatirali so sami veljaki strank, ki so imeli v petih skupaj 450 let, če pa jih je bilo šest na debatni okrogli mizi, so jih imeli skorajda 700. Ko ste zvečer odhajali domov, ste bili besni, kar verjeti niste mogli, da vas je prijatelj tako enostavno speljal na tanki led televizije, sklenili ste, da ne boste več šli k njemu zvečer, da se bosta raje dobila kje drugje, če se seveda sploh še bosta. Televizijo namreč lahko gledate tudi doma, tudi bolj udobno se namestite na divan, mar ne, najbrž tudi veste, da Američani pravijo divanu »couch« in krompirju »potatoes«, sicer pa, kaj vas sploh brigajo zabiti Američani!

Včasih se o tem pogovarjam s prijatelji, vsi imamo namreč televizije doma, razen nekaterih, ki se potem na javnih mestih gredo intelektualne pozerje in to javno in na glas govorijo, da jih čimveč ljudi sliši, po možnosti takih, ki kaj več v tem našem majhnem Trstu veljajo, kot da bi bila to glavna moda sedaj! Morda pa je, kaj jaz vem. Postajati intelektualci s tem, da se hvališ, da nimaš televizije doma! Knji-

*Deželno tajništvo
Slovenske skupnosti vošči vsem
rojakom pri nas, v matični
Sloveniji in po svetu vesel božič
in vso srečo v letu 1992,
ki naj našemu narodu in naši
manjšini prinese uresničitev
dolgoletnih pričakovanj.*

ge pa ti tipi niso videli že od zadnje učne prefotokopirane združene stvarce njihovega profesorja, kateremu so vedno nekam lezli, da so prej šolanje končali, in so jo zato seveda morali nujno prebrati, na važne predstave pa hodijo v taaakih toaletah in s pol litra najdražjega parfuma na sebi, tako da res ne veš, zakaj moraš samo ti plačati ves davek državi in zakaj finančni stražniki ne hodijo nikdar gledat na premiere, kdo ima kaj na sebi. Še tisto o dišavah v raznih gledališčih. Stopite, prosim, kdaj v gledališče pozimi, ko zunaj pila burja in je čist, mrzel zrak, nekako v prvem odmoru vstopite. V trenutku vam bo žal za vonjem, ki ste ga vedno vdihavali, ko ste šli h kmetom na počitnice in ste tam občasno kot mulc hodili tudi v hlev med krave in teleta. Morda je tudi ta vonj gledaliških premier lahko dober dokaz, da je človek res živalskega izvora, ne vem, vem pa, da so »premierske dišave« nekaj nemogočega, kljub neverjetno dragim parfemom, ki si jih vsi po vrsti zlivajo po sebi, preden gredo na premiero, mislijo namreč, da bodo vsi samo njihovega vohali.

Otroci tega časa smo in zato se nima smisla pretvarjati, da so to hudičeve zadeve in se zato o njih ne sme govoriti, kaj šele, da bi se jih gledalo. Ko sem pred kratkim poslušal znanega Kermaunerja, ki sedaj spet prepotentno, to ima tudi v navadi in je to navado tudi vedno imel, nastopa po Sloveniji, sem se nasmehnil, ko je rekel, da naj

gledamo samo pol ure na dan televizijo, pa še te pol ure, da je ni potrebno. Takoj sem se spomil neke slike, ki je kazala naše vrle Kranjce, kako so šli dolga leta nazaj s konji proti lokomotivi, nekje pri beli Ljubljani, da se je to dogajalo. Spomnil sem se tudi pripovedovanja človeka, ki je šel prvič v kino s starim očetom, rekel mi je, da je njegov stari oče stekel iz dvorane, ker je na platnu zagledal tovornjak, ki je vozil z vso močjo proti gledalcem. Najbrž drugačni kraji, drugačni časi, navade, skorajda vedno pa isti značaji ljudi, iste, enake, podobne napake.

Večkrat sem že preklel televizijo, ker mi je ukradla marsikateri večer, ali pa sem si ga pustil ukrasti, kot hočete. Večkrat pa sem bil prav vesel, da jo imam, ko sem jo zadovoljen ugasnil po končani oddaji in vedel, da sem bogatejši za novo spoznanje, vedenje, morda samo estetski užitek in nič več, zabavo morda. Tako je kot z vsem, po meri vsakega nekaj, ničesar preveč. Zlato, dobro pravilo. Saj sami predobro veste, kako utrujajoči so nekateri ljudje, ko vam samo eno in isto stvar ponavljajo, pa naj gre še za tako velike intelektualce, kristjane ali pa liberalne ateiste. Že od daleč zavzdihnete, ko jih zagledate, ker veste, da vam bodo spet nakladali svoja mnenja. Slabše pa je, če se med seboj taki dobijo in se potem gredo nekakšne debate, na javnih mestih in še plačani povrh vsega, po možnosti. Tega neokusnega športa, ko se gredo, kdo bo koga, je sedaj tudi na slovenski televiziji, sploh v vseh javnih občilih dovolj, preveč. Samo malo strpnosti in malce ponižnosti, na obeh straneh, in bi gotovo bilo dosti lepše, olikano in pomirjujoče. Starejši ljudje še vedno vedo, kako so jih, nas, učili, da je srednja pot najboljša pot, da se zarečenega kruha največ poje, da človek mora biti ponižen, meni je stari oče vedno govoril tudi tisto znano: »Kadar starejši govore, naj mlajši molče!« In še bi jih lahko našteval, ker so to lepe misli, katerih si ne more lastiti več noben narod, noben avtor in prav je tako.

Pred leti sem šel večkrat na obisk v nek dom onemoglih, kjer je bila na zadnje dni (leta in leta, ker pač ni mogla reva umreti) neka gospa, katero so vsi zapustili, sorodniki so ji tik pred smrtjo pobrali tudi zadnje ostanke prihranjenega denarja, »da ne bi pobrala potem vsega država z velikimi davki.« Jaz pa sem si mislil: »Da vam ne bo potrebno deliti z ostalimi!« Kako že pravijo temu, a ja, takole: »Tudi v najboljših družinah se to dogodi.« In ta gospa je imela samo dve stvari še, ki so jo zanimala, prva je bila ta, da je vsak dan molila k Bogu in svetogorski Materi božji, naj jo čim prej vzameta k sebi na drugi svet, ker je bila tega že prekleto sita, druga stvar pa je bila ta, da bi rada šla vsako nedeljo k maši, kar pa je bilo nemogoče, ker je bila prikovana na mučeniško posteljo težkih in skorajda nepokretnih bolnikov. Imela je sicer tranzistorski radijski sprejemnik, s katerim je poslušala tržaški radio, ki je takrat edini oddajal maše v slovenščini, najbrž pa jih še vedno tudi sedaj oddaja samo ta postaja. Vendar mi je vedno govorila, da bi rada spet mašo videla, s preprostostjo globokega vernika je rekla, da je mašni obred treba tudi videti, ker je zato gospod mašnik tako lepo oblečen. Z veliko težavo sem le prepričal njene sorodnike, da so ji kupili majhen barven televizor, hoteli so ji črnega, a jih je baje prodajalec čudno gledal, ni jih namreč več imel, ker so pri njem že izven prodaje. Nesli so ji ga nek petek, tega se še spominjam zato, ker sem šel v nedeljo k njej že zelo zgodaj, nastavil sem ji tako anteno, da se je lepo videl prvi program italijanske televizije, čakala sva na mašo, ki jo daruje običajno sveti oče v večnem mestu. Medicinska sestra, moja dobra znanka, ki dela v tem domu za ostarele, mi je rekla, da so jo morali preobleči in umiti že prejšnji dan, zjutraj pa, so jo morali obleči v najboljšo srajco, gospa je namreč rekla, da bo šla k maši. Še sedaj se spominjam njenih oči in svetega molka, ki je med mašo vladal v sobi. Ko se je maša končala, me je prosila, naj ji televizijo ugasnem. Rekla je, da je lepo, ker je bila po dolgem času spet pri maši. In tako je bilo še naprej, televizijo si je dala prižgati samo za prenos maše, niti ene druge oddaje ni nikoli gledala: »Veste imam namreč zelo rada mir in ta škatla bobni, slišim iz sosednje sobe, kako gledajo celo dneve in večere.«

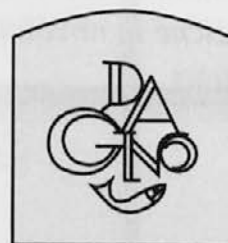
Potem se ji je končno izpolnila želja in je umrla. »Nočem namreč biti v nadlego nikomur! Zato molim, da bi umrla, a me Bog noče uslišati, bogve zakaj, saj se nisem z ničemer tako pregrešila v življenju.«

Ne vem, kam so odnesli televizijo, najbrž domov, da so jih imeli potem pet v isti sobi. Vem pa, da se bom vedno spominjal še nečesa drugega iz tega doma za onemogle, kar je prisotno v vseh domovih za onemogle in ostarele (to sem zvedel šele pozneje, ko sem jih še nekaj obiskal), smrad po urinu in zatohlih, skorajda razpadajočih, starih telesih, ki te spremlja povsod, kamor greš. Ta smrad ni enak tistemu, ki si ga deležen na premierah, a nekje v sebi veš, da sta med seboj povezana. Tako namreč smrdi družba, ki se na ostarele in nemočne več ne spomni, kaj šele, da bi zanje človeško skrbela. Zato se mi nikar ne posmehujte, ko vam sedaj povem, da bi najraje umrl doma, ko bo prišla moja ura, ne v bolnišnici in ne v ne vem kakšni moderni hiralnici. Bojim pa se, da sprašujem preveč.

Veseli Božič
srečno novo leto
1992

RESTAVRACIJA "Da Gino"

Ribje specialitete

Sesljan, 59 - Tel. (040) 299273

Švara S.
&
Masten S.

avtomehanična delavnica
karoserijska popravila
avtoodpad

Sesljan (avtocesta) - Tel. (040) 299768
Rešujemo vse vaše avtomobilске probleme

Terpin
IMPORT-EXPORT D.D.

Gorica, Duca d'Aosta 42
Tel. 0481/32321 - Telex 460682 I
Fax 0481/31622

Agraria: Gorica, Carducci 47
Tel. 0481/32321

Elektro: Gorica, Mameli 3
Tel. 0481/32321

Trst, Brigata Casale 3
Tel. 040/827757

BAR BUFFET
MIRA

Trst, Oberdan 1
(za openskim tramvajem)

Tel. 040/364494

Dobra, prijazna, hitra postrežba
ob katerikoli uri

CLIMA
SERVICE

Lastnik F. Ghezzi in S. Paulina

INSTALACIJE
OGREVANJE
KLIMATSKE NAPRAVE

DEVIN 78/D - Tel. (040) 208047

Veseli Božič
in
srečno novo leto
1992

Svet slovenskih organizacij

vošči članom in vsem Slovencem
prijetne božične in novoletne praznike

TK TRŽAŠKA KNJIGARNA **TKG**

želita svojim cenjenim odjemalcem
veseli Božič
in uspešno novo leto 1992

Trst, Ul. Sv. Frančiška 20, Tel. (040) 732487

HOTEL - RESTAVRACIJA
Furlan
HOTEL - RESTAVRACIJA

REPENTABOR - TEL. (040) 327125

BAR POKER

Emmi in Antonella
želita veseli Božič
in srečno novo leto

34133 Trst - Ul. F. Severo 5 - Tel. (040) 360031

Ob 50-letnici drugega tržaškega procesa Obisk v Tomažičevi Škrbini (2)

Pinko Tomažič

Zgodovinski kraj, torej. Seveda, pomislim, ko se po prijetni strmi stazi spuščam spet v dolino. Saj je to v nekem smislu ožja domovina Pinka Tomažiča, ki je bil na materinem domu v škrbini tudi sam udomačen. Tu je lahko dobil stik s Kraševci in jih navduševal za svoje vizije ter navezoval stike z drugimi uporniki, vsaj malo manj pod očmi fašistične Ovre kot v Trstu.

Na povratku domov se ne morem izogniti obisku pri gostoljubni Coljevi družini, ki poleti živi v Škrbini, sredi sedaj zelenega in obdelanega zahodnega Krasa. Odkar sem zdravil

RAFKO DOLHAR

Pinkovo mammo imam s Coljevimi nekaj več kot poklicne, skoraj prijateljske odnose. V ta »nekaj več« spada tudi tradicionalno vabilo na srbsko pito iz mladega srbskega sira, ki jo odlično pripravi Justova hčerka, ki se je udomačila v Beogradu.

Sredi letošnjega vročega julija se je povabilo na Kras še posebno prileglo, saj je kljub vročini kraška vas, predvsem pa senčno dvorišče, zelo prijetno pribežališče.

Na sredi vasi zavijem po klanecu, ki pelje proti njenemu južnemu robu. Tu stoji na levi strani klanca od zunaj na videz preprosta domačija. Podolgovata, ometana hiša z dvema vrstama malih, z lesenimi naoknicami zastrtih oken. Velika lesena vrata zapirajo globoko kalono, skozi katero se pride na obsežno dvorišče, ki je skupno kar trem hišam, ki ustvarjajo s svojimi lesenimi ganki zaokroženo celoto. Ta domačija je za našo zgodovino pomembna in bi se tega morali spomniti posebno letos. Na njenem zunanem pročelju je namreč vzdana marmornata plošča z vklesanim lapidarnim stavkom in Pinkovega poslovnega pisma sestri Danici s skoraj statističnim prizvokom. »Med mnogimi milijoni ljudi, ki bodo morali izgubiti svoje življenje, bom le eden med tolikimi.«

V tej hiši je bil 2.6.1940 aretiran Pinko Tomažič, ki je bil obsojen na drugem tržaškem procesu in z dru-

gimi sotrpini ustreljen na Opčinah 15.12.1941.

Pokažejo mi okno male sobice, predzadnje na desni strani prvega nadstropja. To je bila Pinkova soba. Danes je zastrto z lesenimi naoknicami, ki mi neizbežno prikličejo v spomin tiste, železne, za špranjo odmaknjene od zida, Coronejske.

Misli mi uhajajo na dogodke iz pred petdesetih let, tudi ob trpkem teranu, ki ga tu še vedno skrbno prideluje gospod Just, Pinkov stric. Na teran se gotovo dobro spozna, saj je bil vse svoje življenje podjeten gostilničar. Dobro je vsem poznan bife ob Borznem trgu v Trstu, imenovan po slovenskem Pepiju, njegovem svaku in Pinkovem očetu. Pa tudi v Beogradu je bila Justova restavracija »Trst«, vedno zbirališče pregnanih in preganjenih primorskih Slovencev do povojne nacionalizacije, ki ga je prignala nazaj v Trst.

V prijetnem klepetu se čakati, a bistri in vedri Just vedno rad spominja tistih časov, pa seveda tudi starejših časov svojega službovanja v cesarsko kraljevi vojski v Karpatih. Pa tekmoval s tedaj redkimi motornimi kolesi. In seveda tragedije nečakinje Danice in njenega moža Stanka Vuka v ulici Rossetti.

Pogled sili na dvoriščno pročelje tiste hiše nad globoko vhodno kalono, mimo vhoda v kamniti, obokani hram, kjer Just hrani svoj teran, na kamnito stopnišče, ki še vodi v spalnice. Iz okna te sobice je videti Trstelj, kraj mnogih zarotniških srečanj. Tu je torej Pinko Tomažič iskal zatočišče za razmišljanje o svojih političnih načrtih in seveda sejal med kraške kmete zamisel za bodočnost naše dežele, ki je bila odobrena prav na sestanku na vrhu Trstelja.

Izobrazen sin dobrostoječih staršev se je zaveroval v politično idejo, ki naj bi ščitila pravice njegovih rojakov, preprostih ljudi, delavcev in kmetov. Tudi ustroj slovenske, od Italije neodvisne dežele, si je zamišljal po sovjetskemu vzoru. V to idejo je veroval in za to idejo je zavestno žrtvoval največ, kar je mogel, svoje mlado življenje, čeprav je sam zapisal, da je to bilo najmanj, kar je mogel storiti.

Seveda bi bilo sedaj prelahko, ob polnem kozarcu kot kri črnega terana, razmišljati ali celo soditi o rezultatu tistih sanj in stremeljenj, pa tudi krivično. Kajti pošten človek se lahko žrtvuje samo za idejo, v katero veruje. Če se je ta ideja potem uresničila ali ne, je postransko in »post festum« prelahko soditi.

Velik del Primorske, vključno z vasjo, iz katere je bil Pinko odpeljan v smrt, je sedaj priključen matični domovini, danes svobodni in demokratični republiki, ki se je, kot vsa Evropa, otrešla na utopističnih idejah zasnovanega in sedaj propadlega družbenega reda. Spomin na ljudi, ki so za to žrtvovali svoje življenje, pa je in mora ostati svetel in neizbrisen.

(Konec)

RADIO TRST A

■ **NEDELJA**, 22. decembra, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.00 Mladinski oder. Enid Blyton: »Pet prijateljev znova na Kirrinovem otoku«; 11.00 Za smeh in dobro voljo; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Janez Povše: Slovenski obračun s samim seboj; 15.30 Šport in glasba; 17.00 Z naših prireditvev.

■ **PONEDELJEK**, 23. decembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Moč tišine — 14. oddaja: Lucijan Marija Škerjanc; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Homer: »Odiseja«; 12.00 Umetniki pred ogledalom; 12.40 Cecilijanka 1991. Mešani zbor Rupa-Peč vodi Zdravko Klanjšček; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Gospodarska problematika; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotichek: »Možiček Kopitjaček«; 15.00 Ko zgodovina zazveni; 16.00 Mi in glasba. Ensemble Pro Musica iz Salzburga vodi Wilfried Tachezi; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Jože Plečnik, slovenski svetovni arhitekt; 17.30 Mladi val.

■ **TOREK**, 24. decembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Alpe Jadran; 9.30 To je življenje; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Homer: »Odiseja«; 12.40 Cecilijanka 1991. Dekliški zbor Devin vodi Herman Antonič; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.30 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 16.00 Mi in glasba. Ensemble Pro Musica iz Salzburga vodi Wilfried Tachezi; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Dopisnice z najbližnjega vzhoda; 17.40 Mladi val; 19.00 Večerni radijski dnevnik; 19.25-01.00 NOCOJ NISI SAM: večer glasbe in besede s pričevanji, voščili, božičnim koncertom z Opčin in s prenosom polnočnice iz Mačkolj; ob (23.00) Kratka poročila; 23.30 Božični pogovor; 24.00 Polnočnica iz cerkve sv. Jerneja v Mačkoljah.

■ **SREDA**, 25. decembra, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Božični motivi; 10.00 Mladinski oder. Bruna Pertot: »Če telefon ponori«; 10.30 Koncert božične glasbe s domačimi izvajalci; 11.30 Še enkrat... božič; 12.30 Božični pogovor; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Na goriškem valu; 15.30 »Hvala za ta dan« — božični utrinek Tanje Rebul; 16.00 Mi in glasba. Koncert božičnih pesmi v cerkvi sv. Ivana v Štivanu. Otroški zbor Ladjica, Dekliški zbor Devin, Fantje izpod Grmade; vodijo Olga Tavčar, Herman Antonič, Ivo Kralj; 17.00 Zora Tavčar: »Pod južnim križem«; 18.00 Iz sinočnje oddaje Nocoj nisi sam.

■ **ČETRTEK**, 26. decembra, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.20 Koledar; 8.30 Božične misli; 9.30 To je življenje; 10.00 Mladinski oder: »Božično razpoloženje«; 10.30 Poklon Gallusu. Skladateljstvo življenje in Misa ad imitationem Pater noster; 11.20 Orkestralna glasba; 11.30 Homer »Odiseja«; 12.40 Božične pesmi. Moški zbor Štmaver vodi Gabrijel Devetak; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 15.00 To so zimski, zimski dnevi; 16.00 Mi in glasba: Božični koncert v stolnici sv. Justa v Trstu. Mešani zbor Vrtojba vodi Zdravko Leban; 17.00 Četrtekova srečanja: Trst, decembra 1941. Ob 50-letnici drugega tržaškega procesa; 17.40 Mladi val.

■ **PETEK**, 27. decembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Halo, dober dan! Tu 362875; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Homer »Odiseja«; 12.00 Iz Četrtekovih srečanj; 12.40 Cecilijanka 1991. Mešani zbor Frančišek Borgia Sedej iz Števerjana vodi Tomaž Tozon; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Narodnozabavna glasba; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotichek: »Kje je pristalo letalo?«; 14.30 Od Milj do Devina; 16.00 Mi in glasba. Glasbena kronika s Hrvaškega; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Kulturni dogodki; 17.40 Mladi val; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ **SOBOTA**, 28. decembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Kulturni dogodki; 9.30 Zdravniški nasveti; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Koncert v Cankarjevem domu v Ljubljani. Simfonični orkester RTV Slovenija vodi Anton Nanut; pianistka Dubravka Tomšič; 11.30 Homer »Odiseja«; 12.00 Rezija in Kanalska dolina; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Nediški zvon; 15.00 Svet skozi lunin pogled; 16.00 Mi in glasba; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Alpe Jadran; 18.00 Janez Povše: Slovenski obračun s samim seboj. 13. oddaja; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

PROSVETNO DRUŠTVO »PODGORA«

BRATUŽEV BOŽIČ

božične skladbe Lojzeta Bratuža
besedila in pesmi Ljubke Šorlijeve

sobota, 28. decembra 1991, ob 20.30 v cerkvi sv. Justa
v Podgori

Izvajalci: Pevsko društvo Audite Nova iz Štarancana, Mešani pevski
zbor in Dramska skupina »Podgora«.

Lucija Valentinčič: Orgle

Silvino Poletto: Razmišljanje o Bratužu

Režija Franko Žerjal

Veseli Božič
srečno novo leto
1992

VODOPIVEC

pooblaščen mehanična delavnica

Zgonik, 50/a - Tel. (040) 229122

ZIDARIČ s.n.c.

papirnati proizvodi

čistila

Nabrežina, 120 - Tel. (040) 200232

KATOLIŠKA KNJIGARNA

Gorica

- šolske in pisarniške potrebščine
- slovenske knjige
- devocionalije
- galerija

GORICA, Travnik 25 - Tel. (0481) 84407

GOSTILNA

Gruden

Šempolaj, 49

Tel. (040) 200151

TRGOVINA OBLAČIL

SPAN

popolna razprodaja blaga
zaradi preureditve prostorov
popusti od 20 do 80%
do 18.1.1992

NABREŽINA, Trg sv. Roka, 105
Tel. (040) 200343

GOSTILNA

Devetak

Vrh sv. Mihaela, 48
Tel. (0481) 882488-882005

GOSTILNA

Sardoč

Prečnik, 1/B - Tel. (040) 200871

GOSTILNA

Žbogar

Samatorca, 26 - Tel. (040) 229191

Veseli Božič in srečno Novo leto

TRŽAŠKA KREDITNA BANKA • KMEČKO-DELAVSKA HRANILNICA IN POSOJILNICA V SOVODNJAH • HRANILNICA IN POSOJILNICA OPČINE KMEČKA IN OBRтна HRANILNICA IN POSOJILNICA V NABREŽINI • KMEČKO OBRтна HRANILNICA DOBERDOB • KMEČKA BANKA GORICA

LEVSTIKOVA HOTELA V ITALIJI

PALACE HOTEL je v samem središču Gorice, približno en km od državne meje. Ponaša se z odlično restavracijo, dnevnim barom, dvema dvoranama za 120 obiskovalcev in lastnim zaprtim parkiriščem.

V udobnih sobah je skupno 150 postelj. V sobah so kopalnica, sušilec za lase, mini bar, telefon in radijski ter televizijski sprejemnik.

Za dobro počutje in informiranost gostov skrbi slovensko osebje.

Naslov: PALACE HOTEL, Corso Cavour 63, 34170 GORIZIA
GORICA, tel. 0481/82166, fax 0481/31658

Na novo odprti HOTEL EMONA, II. kat.
je v zgodovinskem središču Rima

Vse sobe imajo lastno kopalnico, radijski in televizijski sprejemnik, telefon in mini bar.

Tudi tukaj boste v družbi rojakov, ki bodo pripomogli k vašim lepšim počitnicam.

Pokličite nas na telefon: 06/7027827 ali 7027911; fax 06/7027878

Naslov: HOTEL EMONA, Via Statilia 26, 00185 ROMA

V obeh hotelih imajo slovenski gostje popust! Pričakujemo vas.

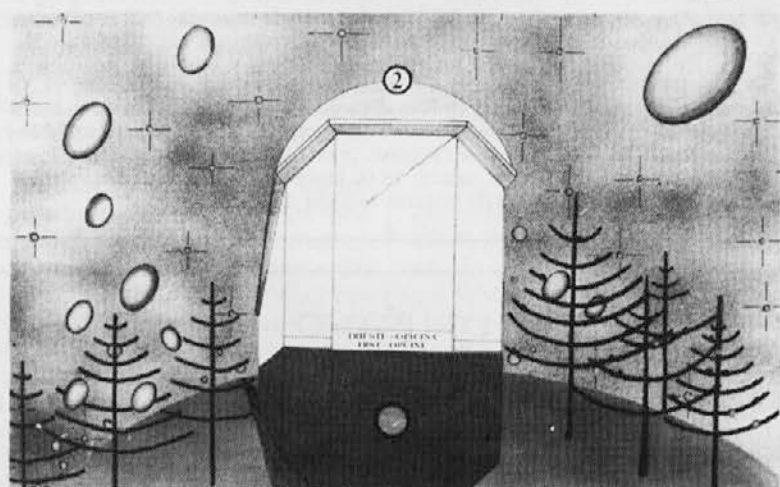
Izrezite in shranite!

NOVI LIST

Izdajatelj: Zadruga z o.z. »NOVI LIST« - Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, štev. 157.
Uredništvo: Martin Breclj, Bojan Brezigar, Ivo Jevnikar, Helena Jovanović, Drago Legiša (glavni in odgovorni urednik), Miro Oppelt, Saša Rudolf, Marko Tavčar in Egidij Vršaj.
Oglasi: Publist d.z.z.; Trst, ul. Montecchi 6; tel. 040/7796611.
Fotostavek in tisk: Tiskarna Graphart, Trst, tel. 040/772151.

KUPUJ NA OPČINAH

VELIKO NAGRADNO ŽREBANJE BOŽIČ 91

ZA VSAKIH 10.000 lir NAKUPA ZAHTEVAJ SREČKO!

1. NAGRADA	15.000.000 lir
2. NAGRADA	7.000.000 lir
3. NAGRADA	3.000.000 lir
10 NAGRAD PO	1.000.000 lir

Vse nagrade so v zlatih žetonih

Žrebanje bo 5. januarja 1992

CASSA RURALE ED ARTIGIANA-OPICINA
HRANILNICA IN POSOJILNICA-OPČINE

